

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΑΖ'

ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ. 72.18.308

1 ΜΑΡΤΙΟΥ 1988

ΑΡΙΘ. 4

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΑΓΑΛΛΕΤΑΙ ΤΗΣ ΦΙΛΟΘΕΗΣ ΤΗΝ ΜΝΗΜΗΝ

«Αθηναίων ἡ πόλις ἢ περιώνυμος Φιλοθέην τιμᾷ τὴν Ὁσιομάριτρα καὶ ἀσπάζεται αὐτῆς τὸ θεῖον λείψανον, ὅτι ἐδίωσε σεμνῶς καὶ μετήλλαξε τὸ ζῆν ἀθλήσει καὶ μαρτυρίῳ καὶ προσβύει πρὸς τὸν Σωτήρα διδόναι πᾶσι τὸ θεῖον ἔλεος».

Στὴ φωτογραφία, ἡ Α.Θ.Π. ὁ Πατριάρχης κ. Δημήτριος μετὰ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Σεραφεῖμ πρὸ τοῦ ψηφιδωτοῦ τῆς Ἁγίας.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Τῆς Φιλοθέης ἡ μνήμη. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ὁ Ἅπ. Παῦλος καὶ ὁ Εὐρωπαϊκὸς Πολιτισμὸς. — Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου,

Μικρὸ ἀφιέρωμα στὴν «ΕΒΔΟΜΑΔΑ
ΙΕΡΑΤΙΚΩΝ ΚΑΗΣΕΩΝ» (σελ. 71-77)

Μηνύματα Δεκαπενταυγούστου. — Μητροπ. Σισαίου Ἀντωνίου, Ὁ χριστιανὸς φῶς τοῦ κόσμου. — Ταξιδεύοντας μέσα στὸν κόσμο. — Ἀλεξ. Μ. Σταυροπούλου, Πρόσωπα καὶ κείμενα. — Ποιμαντικὴ Βιβλιοθήκη. — Ἰωάννου Φουντούλη, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὲς, κανονικὲς καὶ ἄλλες ἀπορίες. — Ἐπίκαιρα. — Εὐαγγέλου Π. Λέκκου, Εἰδήσεις ποὺ ἐνδιαφέρουν τοὺς Ἐφημερίους.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ

ΚΑΙ Ο ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ (*)

Τοῦ κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἡ Χριστοκεντρικὴ διοθεωρία τοῦ Ἀπ. Παύλου ὡς δραστικὴ ἐντελέχεια καὶ ὡς μορφοποιὸς πλαστικὴ ἀρχὴ ἐμφυχῶνει καὶ διαπλάσσει πάσας τὰς πτυχὰς καὶ ἐκφάνσεις τῆς πολιτισμικῆς ζωῆς τῶν ἀτόμων καὶ τῶν κοινωνιῶν. Θὰ προτιμήσωμεν τὴν δειγματοληπτικὴν ὑπόμνησιν θεμάτων, τὰ ὁποῖα σήμερον ἔχουν ἰδιαιτέραν ἐπικαιρότητα καὶ δι' αὐτὸ ἐπηρεάζουν ἀκόμη καὶ τὴν συνηματολογίαν διαφόρων σημερινῶν κινήσεων καὶ ἰδεολογιῶν.

Τὸ οἰκολογικὸν περιβάλλον ἐν πρώτοις καταφάσκειται. Δι' αὐτὸ τονίζεται, ὅτι «καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ» (Ρωμ. η' 21). Ὁ Ἀπ. Παῦλος προβάλλει ἐπειτα τὴν κατὰ Θεὸν χρῆσιν τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν καὶ παρουσιάζει τοὺς ἐξ αὐτῶν ἠθικοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους ὑπεθυμίζει, ὅταν τονίξῃ: «Οἱ βουλόμενοι πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς, ἀνοήτους καὶ διαθεράς, αἵτινες θυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν» (Α' Τιμ. στ' 9). Ἡ λήψις τροφῆς ἢ ποτοῦ πρέπει νὰ εἶναι ἀφορμὴ δοξολογίας τοῦ Θεοῦ: «Εἶτε γὰρ ἐσθίετε, εἶτε πίνετε..., πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε» (Α' Κορ. ι' 31). Ἐξ ἄλλου εἶναι ἀναγκαῖα ἢ συνάρτησις τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν πρὸς τὰς ἀνωτέρας ἠθικὰς καὶ κοινωνικὰς ἀξίας, ὡς λ.χ. πρὸς τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ἰσότητος: «Οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν δὲ θλίψις ἄλλ' ἐξ ἰσότητος ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περισσεύμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περισσεύμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης» (Β' Κορ. η' 13). Ἀκριθῶς πρὸς περίθαλψιν ὑλικῶν ἀναγκῶν τῶν πτωχῶν κοινοτήτων ὁ Ἀπ. Παῦλος κατὰ ρηξικέλευθον τρόπον ἔγινε πρωτεργάτης ὀργανώσεως τῆς «λογίας» πρὸς ἀντιμετώπισιν κοινωνικῶν ἀναγκῶν (Α' Κορ. ιστ' 1-2. Πρβλ. Πράξ. ια' 29. Ρωμ. ιε' 26. Β' Κορ. η' 4. θ' 1. Γαλ. β' 10).

Ὁ Ἀπ. Παῦλος τιμᾷ τὴν ἐργασίαν, ἀσκει τὸ ἐπάγγελμα τοῦ σκηνοποιοῦ καὶ τονίζει: «Εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω» (Β' Θεσσ. γ' 10).

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς σωματικὰς καὶ βιολογικὰς ἀξίας, ὁ μέγας Ἀπόστολος, ἀντιθέτως πρὸς τὴν δυϊστικὴν παράδοσιν, καταφάσκει τὴν ἀθλησιν, ἢ ὁποῖα εἶναι σύμφωνος πρὸς τὴν ἀθλητικὴν δεοντολογίαν καὶ ὁδηγεῖ εἰς τὸν στέφανον τῆς νίκης («Ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῆ τις, οὐ στεφανοῦται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ»: Β' Τιμ. β' 5). Συνιστᾷ εἰς τὸν Τιμόθεον νὰ πίνῃ ὀλίγον οἶνον διὰ τὸν στόμαχόν του καὶ τὰς πυχνάς του ἀσθενείας (Α' Τιμ. ε' 23). Χρησιμοποιῶν τὴν φράσιν «οὐδεὶς ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλ' ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν», ἐξυμνεῖ τὸ «μέγα μυστήριον» τοῦ γάμου ὡς σύμβολον τῆς μυστικῆς ἐνώσεως τοῦ Χριστοῦ μετὰ τῶν μελῶν τοῦ μυστικοῦ σώματός Του, τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὡς πραγμάτωσιν τῶν λόγων τῆς Γενέσεως (β' 24): «Καταλείπει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν» (Ἐφ. ε' 22-33). Ὁ Ἀπ. Παῦλος, ἐξυμνῶν τὸ σῶμα, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ εἶναι «ναὸς τοῦ ἁγίου Πνεύματος» (Α' Κορ. στ' 19), συνιστᾷ νὰ παραστήσωμεν «τὰ σώματα ἡμῶν θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ἡμῶν» (Ρωμ. ιβ' 1) καὶ νὰ «δοξάσωμεν τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ἡμῶν καὶ ἐν τῷ πνεύματι ἡμῶν, ἅτινά ἐστι τοῦ Θεοῦ» (Α' Κορ. στ' 20). Εἰς οὐδὲν ἄλλο φιλοσοφικὸν ἢ θρησκευτικὸν σύστημα ἐπιφυλάσσεται διὰ τὸ σῶμα προορισμὸς ὑψηλότερος ἀπὸ ἐκείνον, τὸν ὁποῖον προβάλλει ὁ Χριστιανισμὸς. «Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν» (Α' Κορ. ιε' 53). Ὁ Χριστὸς «μετασχηματίζει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ» (Φιλιπ. γ' 21).

Διὰ τὴν σχέσιν τοῦ Ἀπ. Παύλου πρὸς τὰς καθ' ὄλου γνωστικὰς ἀξίας χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι οὗτος παρουσιάζει τὸ ὑγιὲς καὶ ἀπηλλαγμένον τῆς εἰδωλοκρατικῆς πλάνης φιλοσοφεῖν εἶτε ὡς γνωσιολογικὸν στοχασμὸν, ὁ ὁποῖος ἐπισημαίνει τὰ ὅρια τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως («ὀλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσῶπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους...», Α' Κορ. ιγ' 12), εἶτε ὡς

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 51 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3 τεύχους.

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΠΑΡΑΚΛΗΣΕΩΣ

« Π ρ ό ς ο ἰ κ ο δ ο μ ῆ ν »

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν
κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ

8. ΧΑΛΕΠΑΙΣ ΑΡΡΩΣΤΙΑΙΣ... ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΩΙ...

Δὲν εἶναι σπάνια τὰ λυπηρὰ τοῦ θίου. Διάφοροι δὲ μορφαὶ θλίψεων, ἀναγκῶν καὶ προβλημάτων μᾶς στενοχωροῦν. Περὶ ὧλων δεόμεθα εἰς τὴν Παράκλησιν πρὸς τὴν Παναγίαν. Εἰς μίαν ὅμως χαρακτηριστικὴν λέξιν ἐνὸς τροπαρίου τῆς Παρακλήσεως ἐκφράζεται ὁ θαυότερος σκοπὸς τῶν δυσχερῶν περιστάσεων τοῦ θίου:

«Χ α λ ε π α ἰ ς ἄ ρ ρ ω σ τ ῖ α ἰ ς κ α ἰ γ ο σ ε ρ ο ἰ ς π ᾶ θ ε σ ἰ ν ἐ ξ ε τ α ζ ο μ ῆ ν ω...».

Ἐξετάζεται ὁ θαυμὸς τῆς πίστεώς μας καὶ τὸ μέτρον τῆς σταθερότητός μας εἰς τὴν χριστιανικὴν ζωὴν. Δίδομεν ἐξετάσεις· ὄχι ἀπλῶς γνώσεων, ὡς οἱ μαθηταί· οὔτε δεχόμεθα, οὕτως εἰπεῖν, εἶδος ἱατρικῆς ἐξετάσεως διὰ θέματα υγείας· ἀλλὰ ὑποβαλλόμεθα εἰς ἐξετάσεις τοῦ καταρτισμοῦ μας ἐν τῇ πίστει καὶ τῆς ψυχικῆς μας εὐρωστίας καὶ τῆς κατὰ Χριστὸν ζωῆς, διὰ μέσου τῶν περιστάσεων ποὺ διερχόμεθα.

1. Εἶναι γνωστὴ ἡ περιπέτεια τοῦ Ἰωβ, ὁ ὁποῖος, κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ, εὐρέθῃ δεινῶς «ἐξέταζε τὸ μὲν ος», εἰς δύο ἀλλεπαλλήλους φάσεις. Ἄφ' ἐνὸς μὲ τρομερὰ πλήγματα κατὰ τῆς οικογενειακῆς του εὐτυχίας καὶ τῆς περιουσιακῆς του καταστάσεως (θά-

γατος ὧλων τῶν παιδιῶν του καὶ ἀποστέρησις διὰ μᾶς ὧλων τῶν περιουσιακῶν του στοιχείων) καὶ εἶχε τὴν δύναμιν νὰ τὰ ἀντιμετωπίσῃ μὲ πίστιν καὶ καρτερίαν, ὅπως μαρτυροῦν τὰ λόγια του: «γυμνὸς ἐξῆλθον ἐκ κοιτίας μητρὸς μου, γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι... Ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλατο· ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ ἐγένετο· εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον...» (Ἰωβ 1,21). Ἄφ' ἐτέρου ἐδοκιμάσθη διὰ τρομερᾶς προσωπικῆς του ἀσθενείας — εἶδους λέπρας ὀδυνηρᾶς, ποῦ τοῦ κατέτρωγε τὰς σάρκας— ὅποτε καὶ αὐτὴ ἡ σύζυγός του, βλέπουσα τὸ φοβερόν του μαρτύριον, τὸν ἐξωθοῦσεν εἰς ἀγανάκτησιν καὶ βλασφημίαν. Ἐκεῖνος ὅμως «ἐν τούτοις πᾶσι τοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῷ οὐδὲν ἤμαρτεν ἐναντίον τοῦ Κυρίου» (αὐτ. 22). Καὶ εἰς τοὺς γογγυσμοὺς τῆς γυναικὸς του ἀπαντοῦσε μὲ θαθεῖαν πίστιν καὶ ὑπομονήν· «Ἔνα τί ὡς μία τῶν ἀφρόνων γυναικῶν ἐλάλησας οὕτως; εἰ τὰ ἀγαθὰ ἐδεξάμεθα ἐκ χειρὸς Κυρίου, τὰ κακὰ οὐχ ὑποίσομεν;» (αὐτ. 2,10). Καὶ κατησχύνθη ὁ διάβολος, ἐστεφανώθη δὲ ὡς ἥρωσ τῆς ὑπομονῆς ὁ πιστὸς δούλος τοῦ Κυρίου, ὁ δίκαιος Ἰωβ.

2. Διὰ τὴν ὅμως ἐπιτρέπει ὁ Θεός, νὰ «ἐξέταζε τὸ αἰ» ἔτσι ὁ ἄνθρωπος;

Δὲν ἀγνοεῖ θεβαίως ὁ Ὑψιστος τὸ πῶς θὰ ἀντιδράσῃ καὶ θὰ ἀντιμετωπίσῃ ὁ κάθε ἄνθρωπος τὰς περιστάσεις ποῦ τὸν εὐρίσκουν. Γνωρίζει ἐκ προτέρων καὶ τὴν

μεταφυσικὴν ἢ κοσμολογικὴν ἐπισήμανσιν περὶ τοῦ ὅτι «τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· ὁ γὰρ Θεὸς αὐτοῖς ἐφάνέρωσε· τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθοράται, ἧ τε ἀίδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θεϊότης» (Ρωμ. α' 19-20), εἴτε ὡς ἀνθρωπολογικὴν διαπίστωσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν «ὅταν ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσι νόμος, οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως...» (Ρωμ. 6' 14-15)!. Ἐπὶ πλέον συγιστᾷ τὸν Λου-

κᾶν ὡς «τὸν ἱατρὸν τὸν ἀγαπητὸν» (Κολ. δ' 14), ὑπογραμμίζων τὴν ἱατρικὴν ιδιότητα τοῦ συνεργάτου του, τὴν ὁποίαν ἐξετίμα καὶ ὡς γνώστης τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἡ ὁποία τονίζει: «Τίμα ἱατρὸν... Καὶ γὰρ Κύριος ἔκτισεν ἐπιστήμας τοῦ ἐνδοξάζεσθαι ἐν ταῖς θαυμασίαις αὐτοῦ» (Σοφ. Σειράχ λη' 1-6). Χαρακτηριστικὸν εἶναι ἐπίσης, ὅτι Ὁ Ἄπ. Παῦλος εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον τῶν Ἀθηνῶν ἔδειξεν, ὅτι ἐγνώριζε τὴν σκέψιν τῶν ποιητῶν Ἀράτου καὶ Κλεάνθους (Πράξ. ιζ' 28).

(Συνεχίζεται)

σταθερότητα πολλῶν εἰς τὴν πίστιν καὶ τὴν ὑπομονήν, καὶ τὴν ἀστάθειαν καὶ τὴν λιποταξίαν ἄλλων ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς ἐγκαρτερήσεως καὶ τῆς ὑποταγῆς εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἐμμονῆς εἰς τὴν τήρησιν τῶν ἐντολῶν Του. Γνωρίζει καλῶς καὶ τὸν βαθμὸν τῆς ἀντοχῆς μας· καὶ «οὐκ ἐάσει ἡμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύναμεθα», καὶ δὴ καὶ θὰ βοηθήσῃ· «ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκθεσιν, τοῦ δύνασθαι ἡμᾶς ὑπενεγκεῖν» (1 Κορ. 10, 13-14).

Πρέπει ὅμως καὶ ὁ ἄνθρωπος νὰ δώσῃ δείγματα τῆς διαθέσεως, τοῦ φρονήματος καὶ τῆς ἀγωνιστικῆς του προσπαθείας, ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος νὰ λάβῃ ἐπίγνωσιν τῆς ψυχικῆς του ἀντοχῆς, νὰ εἶναι δ' ἐν τέλει ἀναπολόγητος ἀπέναντι τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ κρίσει (πρβλ. «ὅπως ἂν δικαιωθῆς ἐν τοῖς λόγοις σου καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε»· Ψαλμ. 50,6).

3. Εἶναι ἀνάγκη, ἐπομένως, νὰ μὴ ἀποτύχωμεν εἰς τὰς «ἐξετάσεις» αὐτάς. Ὁφείλομεν νὰ ἀποδειχθῶμεν χριστιανοὶ ὄχι μόνον εἰς τὰ εὐκόλα καὶ ἀνώδυνα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ δύσκολα καὶ ἐπώδυνα. Ἐνας ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ἔλεγε· «θέλω νὰ γίνω ἅγιος, ὅ,τι καὶ ἂν μοῦ στοιχίσῃ!» Ἔτσι μετρεῖται ἡ ἀξία τῆς ἀρετῆς· καὶ ἔτσι δοκιμάζεται ἡ ποιότης τοῦ χριστιανοῦ. Εἶπεν ὁ Κύριος, διὰ τὸν καθένα ἐξ ἡμῶν· «...Κ α ἰ ἄ ρ ἄ τ ω τ ὸ ν σ τ α υ ρ ὸ ν α ὕ τ ο ὕ».

Ποῖος λοιπὸν εἶναι ὁ σταυρὸς σου; Ἀσθένεια; Πτωχεία καὶ στέρησις; Θάνατος προσφιλοῦς προσώπου; Κακὸς σύντροφος; Οἰκογενειακὰ πλήγματα; Στενοχωρία ἀπὸ τὰ παιδιὰ σου; Ἀποτυχία, ζημίαι...;

Ἄς προσέξωμεν. Ὅχι ποτὲ ριψάσπιδες. Ὅχι ἀβαρῆαι ἠθικαὶ καὶ πράξεις παρὰ συνείδησιν. Οὔτε καταστρήγησις τοῦ θείου θελήματος εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν προβλημάτων μας καὶ τῶν δυσχερῶν περιστάσεων.

«Γ ἱ ν ο υ π ι σ τ ὸ ς ἔ χ ρ ι θ α ν ἄ τ ο υ, καὶ δ ὶ ὄ σ ω σ ο ι τ ὸ ν σ τ ἔ φ α ν ο ν τ ῆ ς ζ ω ῆ ς» (Ἄποκ. 2,10).

9. «ΤΗΣ ΕΥΕΡΓΕΣΙΑΣ ΤΟΝ ΠΛΟΥΤΟΝ ΠΑΣΙΝ ΑΝΑΒΑΥΣΟΝ»

Αἱ ἑορταὶ τῆς Παναγίας, ἀλλεπάλληλοι καὶ διάσπαρτοι ἐντὸς τοῦ ἔτους, συγκινοῦν καὶ συναγείρουν πάντοτε τοὺς πιστοὺς. Εἶναι ἡ Μήτηρ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ μητέρα τῶν χριστιανῶν. Πλήρης στοργῆς πρὸς ἡμᾶς καὶ ἀληθῆς εὐεργετίς ἡμῶν, ὅπως φάλλει ὁ ἱερός ὕμνωδὸς τῆς Παρακλήσεως·

«Ε ὕ ε ρ γ ε σ ί α ς τ ὸ ν τ ὶ ῶ ν κα λ ὶ ῶ ν α ἴ τ ι ο ν, τ ῆ ς ε ὕ ε ρ γ ε σ ί α ς τ ὸ ν π λ ο ὕ τ ο ν π ᾶ σ ι ν ἀ ν ἄ β λ υ σ σ ο ν».

1. Ἡ ὀνομασία «Θ ε ο τ ὸ κ ο ς» ἐξηγεῖ κα-

λῶς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ θεμέλιον τῶν διὰ τῆς Παναγίας θεῶν εὐεργεσιῶν πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος.

Ἐγέννησε τὸν Θεὸν ὡς ἄνθρωπον σαρκωθέντα ἐξ Αὐτῆς.

Ἡ μεγαλύτερα δὲ «ε ὕ ε ρ γ ε σ ί α» τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους —ἀσύγκριτος καὶ ἀνεκτίμητος— εἶναι τὸ ὅτι ἔστειλεν εἰς τὸν κόσμον τὸν μονογενῆ Του Υἱόν, διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου.

Κατὰ τοὺς λόγους Αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ· «οὕτως ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον» (Ἰω. 3,16).

Καὶ πρέπει νὰ μὴ τὸ λησιμονώμεν, ὅτι «οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθημεν... ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ», τονίζει ὁ Ἄπ. Πέτρος (1,1. 18-19).

Ἐξ αὐτοῦ τοῦ λόγου ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος ἔγινεν ἡ πύλη τῆς σωτηρίας μας. Δι' αὐτῆς ἦλθεν ὁ Σωτήρ, φέρων πρὸς ἡμᾶς τὴν χάριν καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴ εἶναι ἡ «τ ὸ ν Ε ὕ ε ρ γ ε τ ῆ ν τ ε κ ο ὕ σ α, τ ὸ ν τ ὶ ῶ ν κα λ ὶ ῶ ν Α ἴ τ ι ο ν» ἐν γένει. Ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς ιδιότητός Της ἀπορρέει ἡ ἰδιαιτέρα πρὸς τὸν Υἱὸν παρρησία Της καὶ ἡ πρὸς ἡμᾶς, τοὺς «ἀδελφοὺς» Αὐτοῦ, εὐνοιά Της, ἐκδηλουμένη ὡς ἀναπαύσεις εἰς τὰς Παρακλήσεις μας καὶ βοήθεια εἰς τὰς θλίψεις καὶ ἀνάγκας μας, ἀλλὰ καὶ ὡς αὐτοπροαίρετος δωρεὰ καὶ μητρικὴ εὐεργεσία Της, διὰ νὰ γαμίσῃ τὴν ζωὴν μας μὲ πᾶσαν δόσιν ἀγαθῆν καὶ θεϊκὴν εὐλογίαν.

2. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ περίπτωσις τῆς αὐτοκλήτου παρεμβάσεως Αὐτῆς, (ὅπως καὶ ἄλλοτε εἶπομεν), κατὰ τὸν ἐν Κανᾷ γάμον, ὁπότε δὲν ἐπρόκειτο περὶ θλίψεως καὶ ἀνάγκης καὶ δυσχεροῦς περιστάσεως, ἀλλ' ἀπλῶς, εἰς τὴν ἀτιμόσφαιραν τῆς γαμηλίου χαρᾶς καὶ εὐτυχίας, ἡ Παναγία ἐμερίμνησε, νὰ μὴ σημειωθῇ οὔτε ἡ παραμικρὰ ἔλλειψις —τοῦ οἴνου, ἐν προκειμένῳ— διὰ νὰ εἶναι συνεχῆς καὶ ἀμείωτος ἡ χαρὰ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων. «Ο ἴ ν ο ν ο ὐ κ ἔ χ ο υ σ ι ν», ἠρκέσθη νὰ εἴπῃ εἰς τὸν Υἱὸν Της, μητρικῶς παρακινούσα Αὐτὸν εἰς εὐεργετικὴν ἐπέμβασιν, καὶ δὴ προκαλοῦσα θαυματουργικὴν Του ἐνέργειαν!

Τοιοῦτοτρόπως ἐνεργεῖ καὶ δι' ἡμᾶς πολλάκις. «Τ ῆ ς ε ὕ ε ρ γ ε σ ί α ς τ ὸ ν π λ ο ὕ τ ο ν π ᾶ σ ι ν ἀ ν ἄ β λ ὺ ζ ε ι». Καί, εἴτε κατόπιν ἐπικλήσεως ἡμῶν εἴτε αὐθορμήτως, σπεύδει νὰ «προφθάσῃ ὡς ἀγαθὴ εἰς τὴν βοήθειαν ἡμῶν... ταχύνοσα εἰς πρεσβείαν... ἢ προστατεύουσα αἰεὶ» καὶ εὐεργετοῦσα τοὺς πιστοὺς.

Κατὰ τὴν παρέμβασιν Αὐτῆς, εἰς τὸν ἐν Κανᾷ γάμον, καὶ ἐνῷ ὁ Κύριος ἀρχικῶς ἐφάνη ἀναβάλλων τὴν

Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ ΦΩΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ*

Του Σεβ. Μητροπολίτου Σισανίου
και Σιατίστης κ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Ὁ κάτοχος τῆς ἀληθείας γνωρίζει καλῶς ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ψυχοκτόνου ἁμαρτίας ὅτι «ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία»³⁰ καὶ ἐπομένως «πᾶσα παράβασις»³¹ τοῦ Νόμου τοῦ Θεοῦ, εἴτε μεγάλη εἴτε μικρά, εἶναι ἁμαρτία καὶ ἐπισύρει τὴν δικαίαν ὀργὴν τοῦ Ἁγίου Θεοῦ, ἐκθέτει δὲ τὸν ἁμαρτωλὸν εἰς βέβαιον κίνδυνον αἰωνίου κακοδαιμονίας καὶ ἀθλιότητος. Ὁ κάτοχος καὶ κτήτωρ τῆς ἀληθείας, —τῆς ὁποίας τὴν τελικὴν ἐπικράτησιν μᾶς διδάσκει τὸ Ἀ΄ Βιβλίον τοῦ Ἑσδρα³²,

ὅπου ἡ ἀλήθεια ταυτίζεται πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ὁ ἱστορικὸς Πολύβιος (204 - 120 π.Χ.)³³, — ὡς καλῶς γνω-

ἔργα σέεται καὶ τρέμει, καὶ οὐκ ἔστι μετ' αὐτῆς ἄδικον οὐδὲν. ἄδικος ὁ οἶνος, ἄδικος ὁ βασιλεὺς, ἄδικοι αἱ γυναῖκες, ἄδικοι πάντες οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἄδικα πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν τὰ τοιαῦτα. καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς ἀλήθεια, καὶ ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐτῶν ἀπολοῦνται. ἡ δὲ ἀλήθεια μένει καὶ ἰσχύει εἰς τὸν αἰῶνα καὶ ζῆ καὶ κρατεῖ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. καὶ οὐκ ἔστι παρ' αὐτῆν λαμβάνειν πρόσωπα, οὐδὲ διάφορα, ἀλλὰ τὰ δίκαια ποιεῖ ἀπὸ πάντων τῶν ἀδίκων καὶ πονηρῶν καὶ πάντες εὐδοκοῦσι τοῖς ἔργοις αὐτῆς, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν τῇ κρίσει αὐτῆς, οὐδὲν ἄδικον, καὶ αὐτῇ ἡ ἰσχύς καὶ τὸ βασίλειον καὶ ἡ ἐξουσία καὶ ἡ μεγαλειότης τῶν πάντων αἰώνων. εὐλογητὸς ὁ Θεὸς τῆς ἀληθείας».

33. Πολύβιου, Βιβλίον ιγ' κεφ. 5. § 4-6: «Καὶ μοι δοκεῖ μεγίστην Θεὸν τοῖς ἀνθρώποις ἡ φύσις ἀποδειξάσθαι τὴν ἀλήθειαν καὶ μεγίστην αὐτῇ προσθεῖναι δύναμιν. Πάντων γοῶν αὐτὴν καταγωνιζομένων, ἐνίστη καὶ πασῶν τῶν πιθανοτήτων μετὰ τοῦ ψεύδους τακτομένων, οὐκ οἶδ' ὅπως αὐτὴ δι' ἑαυτῆς εἰς τὰς ψυ-

* Συνέχεις ἐκ τῆς σελ. 58 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3 τεύχους.

30. Α' Ἰωάννου, 3,4.

31. Ἑβραίου, 2,2.

32. Α' Ἑσδρα, 4, 35-40: «ὄχι μέγας ὅς ταῦτα ποιεῖ; καὶ ἡ ἀλήθεια μεγάλη καὶ ἰσχυροτέρα παρὰ πάντα. πᾶσα ἡ γῆ τὴν ἀλήθειαν καλεῖ, καὶ ὁ οὐρανὸς αὐτὴν εὐλογεῖ, καὶ πάντα τὰ

ἔναρξιν τῶν θαυμάτων Του («οὐπω ἤκει ἡ ὥρα μου»), ἡ Παναγία εἶναι θεδαία διὰ τὴν εὐεργετικὴν Του ἐνέργειαν καὶ συμβουλεύει τοὺς ἐνδιαφερομένους: «ὄ, τ ι ἀ ν λ έ γ η ύ μ ι ν , π ο ι ή σ α τ ε».

Ἐπαναλαμβάνει δὲ τοῦτον τὸν λόγον πρὸς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους Αὐτὴν, ὡς συνεχῆ πνευματικὴν συμβουλήν. Καὶ ἔχει χαρακτηρησθῆ ὡς «διαθήκη τῆς Παναγίας» αὐτὴ ἡ συμβουλή: «ὄ, τ ι ἀ ν λ έ γ η ύ μ ι ν π ο ι ή σ α τ ε». Τὴν ἐπαναλαμβάνει καὶ πρὸς ἡμᾶς, διὰ νὰ μᾶς ἐμπνεύσῃ τὸ φρόνημα καὶ τὴν πεποίθησιν, ὅτι ἐν τούτῳ ἔγκειται τὸ μυστικὸν τῆς ἐλευθέρσεως τοῦ ἐλέους καὶ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ ἐφ' ἡμᾶς: εἰς τὴν πιστὴν τήρησιν τοῦ νόμου καὶ τῶν ἐντολῶν Του.

Αὐτὴν δὲ τὴν ἀλήθειαν ἐξήγγειλεν ἐξ οὐρανοῦ ὁ Ἐπουράνιος Πατήρ, ὅταν κατὰ τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Χριστοῦ ἠκούσθη φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα: «... α ὕ τ ο ὕ ἀ κ ο ὕ ε τ ε». Καὶ ἤκουσεν ὁ Πέτρος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, ὅτι ἔτσι ἐξασφαλίζεται ἡ συνέχεια τῶν μακαρίων ἀπολαύσεων τοῦ Θεοῦ τ.ε. μετὰ τὴν συμμόρφωσιν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου.

Τὸν ἴδιον λόγον εἶπεν αὐτῷ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ ἐν τῇ Π. Διαθήκῃ, διὰ τοῦ προφ. Ἡσαίου (1, 19-20):

«ἐ ἀ ν θ έ λ η τ ε καὶ εἰσακούσητέ μου, τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάγεσθε: ἐ ἀ ν δ έ μ ή θ έ λ η τ ε μ η δ έ εἰσακούσητέ μου, μάχαιρα ὑμᾶς κατέδετα».

Ὅντως, ὑπ' αὐτὴν τὴν προϋπόθεσιν, μεγίστη ἀνάδελσις θεῶν «ε ὕ ε ρ γ ε σ ι ὦ ν» ἐκηργάζει, διὰ πάντα ἀνθρώπων, ποὺ ἀκολουθεῖ αὐτὰς τὰς παραινήσεις, εἰς τὰς ὁποίας συλλήβδην ἀναφέρεται ὁ λόγος τῆς Παναγίας: «ὄ, τ ι ἀ ν λ έ γ η ύ μ ι ν π ο ι ή σ α τ ε».

Καὶ ἀποτελεῖ ἔμμεσον, ἀλλὰ θετικωτάτην εὐεργεσίαν ἡ ὑπόδειξις Τῆς, ὅπως διὰ τῆς τηρήσεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ ἐπιδιώκωμεν νὰ ἐπισπάσωμεν τὰς εὐλογίας Του ἐφ' ἡμᾶς καὶ τύχωμεν τῆς ἀνωθεν βοηθείας εἰς τὴν ἐπίλυσιν τῶν προβλημάτων μας.

3. Ὁ ἱερός ὑμνωδός, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὴν Παναγίαν, προσθέτει: «π ά ν τ α γ ά ρ δ ύ ν α σ α ι , ὡ ς δ υ ν α τ ὸ ν ἐ ν ἰ σ χ ύ ῖ τ ὸ ν Χ ρ ι σ τ ὸ ν κ υ ή σ α σ α , θ ε ο μ α κ ά ρ ι σ τ ε».

Διακηρύσσει, με αὐτὸν τὸν τρόπον, ἡ Ἐκκλησία, ὅτι πηγὴ πάσης δυνάμεως καὶ χάριτος εἶναι αὐτὸς ὁ Κύριος. Καὶ ἡ πρὸς τὴν Θεοτόκον (καὶ τοὺς Ἁγίους) ἐπίκλησις εἶναι κυρίως καταφυγὴ εἰς Αὐτὸν τὸν Παντοδύναμον καὶ Πανάγαθον Θεόν, «ἐξ Οὗ πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον», διὰ τῶν πρεσβειῶν τῆς Παναγίας, καταπέμπεται.

Ἔχομεν Αὐτὴν «μ ε σ ί τ ρ ι α ν π ρ ὸ ς τ ὸ ν φ ι λ ά ν θ ρ ω π ο ν Θεόν».

« Π α ρ α κ α λ ὼ Σ ε , Π α ρ θ έ ν ε , β ο ή θ η σ ὸ ν μ ο ι ἐ ν τ ά χ ε ι ».

ρίζων τὴν φύσιν τῆς ἁμαρτίας οὐδόλως σεμνύνεται διὰ τὴν ἀρετὴν του καὶ τὴν ἠθικὴν ὑπεροχὴν, οὔτε περιφρονεῖ τοὺς ἄλλους ὡς δῆθεν ἁμαρτωλοτέρους τυφλούμενος ἐκ φαρισαϊκῆς οἰήσεως, ἀλλ' ἀνυποκρίτως ἀναγνωρίζει ἐαυτὸν ἔνοχον ἐνώπιον τῆς ἀδεκάστου καὶ ἀπροσωπολήπτου δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ καὶ ταπεινῶνται ἐξαρτῶν πάσας τὰς ἐλπίδας του ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ Πατρὸς, "Ὅστις «οὕτως ἠγάπησε τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον.»³⁴ Τοῦναντίον ὁ μὴ κατέχων τὴν ἀλήθειαν ὡς πρὸς τὸ βασικὸν τοῦτο ζήτημα τῆς ἁμαρτίας, συγχωρεῖ ἐλαφρᾶ τῇ συνειδήσει πᾶσαν προσφιλῆ ἁμαρτίαν δικαιολογῶν αὐτὴν ὡς μικρὰν καὶ ἀσήμαντον, εὐκόλως δὲ ἐπαίρεται διὰ τὰς μικρὰς ἀρετὰς του, τῶν δὲ ἄλλων τὰ σφάλματα μεγαλοποιεῖ καὶ περιφρονεῖ αὐτοὺς ὡς ὑποδεεστέρους³⁵ του. Ἡ γνῶσις τῆς ἀληθοῦς φύσεως τῆς ἁμαρτίας εἶναι τόσον ἀναγκαῖα, ὅσον καὶ ἡ γνῶσις τῆς ἀληθοῦς φύσεως τοῦ νοσήματος ἀπὸ τοῦ ὁποῦ θὰ καταβάλλωμεν πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως ἀπαλλαγῶμεν.

Ὁ ἀληθὴς χριστιανὸς ἔχει ὀρθὴν γνῶσιν περὶ τοῦ Θεοῦ, τὴν ὁποῖαν προσεπόρισεν εἰς τοῦτον ἢ διδασκαλία τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου. Ἐκ τῆς λιπαρᾶς καὶ ἐπισταμένης μελέτης τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, ὁ πιστὸς τοῦ Κυρίου Μαθητῆς ἐδιδάχθη οὐ μόνον ὅτι εἶς εἶναι ὁ Θεὸς ὁ δημιουργήσας ἐκ τοῦ μηδενὸς καὶ διὰ μόνου τοῦ λόγου Του τὸ ἀπέραντον σύμπαν, ὁ Πάνσοφος καὶ Πανάγαθος καὶ Παντοδύναμος Ποιητῆς, ἀλλὰ καὶ ὅτι εἶναι δίκαιος μηδόλως δυνάμενος νὰ συγχωρήσῃ ἁμαρτίαν ἂν μὴ τιμωρήσῃ αὐτήν, καὶ ὅτι εἶναι ἅγιος μηδόλως δυνάμενος νὰ προσδεχθῆ ἁμαρτωλόν, ἂν μὴ κατα-

χὰς εἰσδύεται τῶν ἀνθρώπων, καὶ ποτὲ μὲν παραχρῆμα δεικνύει τὴν αὐτῆς δύναμιν, ποτὲ δὲ καὶ πολὺν χρόνον ἐπισκοπιθεῖσα, τέλος αὐτῆ δι' ἐαυτῆς ἐπικρατεῖ καὶ καταγωνίζεται τὸ ψεῦδος...» (= Μοῦ φαίνεται ὅτι τεραστίαν θεὰν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἡ φύσις ἔχει ἀποδείξει τὴν ἀλήθειαν καὶ πελωρίαν δύναμιν ἔχει προσθέσει εἰς αὐτήν. Καὶ ἐνῶ, ὡς γνωστὸν, τὰ πάντα καταδιώκουν τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐνίοτε ὅλα τὰ πειστικοφανῆ φαινόμενα μὲ τὸ ψεῦδος ἐναντίον τῆς συμμαχοῦν, δὲν γνωρίζω μὲ ποῖον τρόπον μόνῃ τῆς αὐτῆ κατορθῶναι νὰ εἰσδύῃ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων καὶ ἄλλοτε μὲν ἀμέσως φανερώναι τὴν δύναμιν τῆς, ἄλλοτε ἕως μολονότι πολὺν καιρὸν ἔχει ἀπὸ σκότος σκεπασθῆ, τελικῶς ἡ ἀλήθεια μὲ τὴν ἰδικὴν τῆς δύναμιν ἐπικρατεῖ καὶ μὲ τὸν ἀγῶνά της κατανικᾷ τὸ ψεῦδος).

34. Ἰωάννου, 3,16.

35. Πρβλ. τὴν περίφημον καὶ ἄκρως διδακτικὴν τοῦ Κυρίου παραβολὴν τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου (Λουκᾶ, 18, 9-14), ἐνθα ὁ υπερήφανος Φαρισαῖος μὴ ἀναλογιζόμενος τὰ σφάλματά του, τὰ ὅποια ὡς ἄνθρωπος ἀτελής ἔχει, ἐπαίρεται καὶ ἐπαινεῖ ἐαυτὸν καὶ κομπάζει ὑπερόφρους καὶ μεγάλαυχος καὶ ἀπαριθμεῖ ἀνταρέσκως τὰς ἀρετὰς του: «ὁ Θεός, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμι ὡς οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ Τελώνης» (Λουκᾶ, 18,11). Ὁ πεπρωμένος Φαρισαῖος καὶ κατὰ τὴν ἱεράν προσευχὴν κομπάζει καὶ πλήττει τὴν καρδίαν τοῦ ταπεινοῦ καὶ συντετριμμένου Τελώνου, προσευχομένου, διότι ἡ ἐπάρατος υπερηφάνεια ἀπεξήρανε τὴν πηγὴν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς αγαθότητος.

ρίση αὐτόν. Ἐπεναντίας ὁ μὴ ἔχων ὀρθὴν γνῶσιν περὶ τοῦ Θεοῦ «ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ»³⁶. Οἱ μὴ γνωρίζοντες καλῶς τὸν Θεὸν πλανῶνται πλάνην δεινὴν καθησυχάζοντες τὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ, τὴν συνειδησίν των, καθ' ὅσον ἰσχυρίζονται ὅτι ὁ Θεὸς ὡς Πανάγαθος θέλει συγχωρήσῃ καὶ παραδέξῃ πάσας τὰς ἁμαρτίας των, χωρὶς νὰ σκεφθοῦν ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι μὲν Πανάγαθος, ἀλλ' εἶναι καὶ δίκαιος καὶ ἅγιος, καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν δύναται νὰ μὴ τιμωρήσῃ καὶ μάλιστα αὐστηρότατα τὸν τοιοῦτοτρόπως σκεπτόμενον καὶ φρονοῦντα.

Ὁ ἀληθὴς χριστιανὸς διὰ τῆς ἐνδελευχοῦς μελέτης τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἔχει σχηματίσει ὀρθὴν γνῶσιν καὶ περὶ τοῦ Δευτέρου Προσώπου τῆς Ἁγίας Τριάδος, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον δὲν ἐδίδαξε μόνον ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ αἰώνιος Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ «φανερῶθεις ἐν σαρκί»³⁷, ἀλλὰ καὶ «ὁ ἀμὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου»³⁸, ὅτι διὰ τοῦ σταυρικοῦ Του θανάτου ἐλύτρωσεν ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν τὸν ἄνθρωπον³⁹ καὶ ὅτι ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν καὶ ἐνδόξως ἀναληφθεὶς⁴⁰ «ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ»⁴¹ καὶ Πατρός, καὶ κατέχει τὴν θέσιν μεσίτου μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων: «εἷς μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς, ὁ δὸς ἐαυτὸν ἀντιλυτρον ὑπὲρ πάντων»⁴². Ἡ γνῶσις τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ εἶναι σπουδαιότατη, ἐπειδὴ ὁ μὴ γνωρίζων τὸν μεσίτην, ὥστε νὰ προσέλθῃ δι' Αὐτοῦ, εἶναι ἀδύνατον νὰ γίνῃ δεκτὸς παρὰ τῷ Θεῷ ὅπως συγχωρηθῆ καὶ ἀναπλασθῆ διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τοιοῦτοτρόπως σωθῆ «ἐκ τῆς μελλούσης ὀργῆς»⁴³ γινόμενος ἄξιός τῆς μετὰ τοῦ Ἁγίου Θεοῦ αἰωνίου συγκοινωνίας.

(Συνεχίζεται)

36. Α' Ἰωάννου, 2,11.

37. Α' Τιμοθέου, 3,16.

38. Ἰωάννου, 1,29.

39. Τίτου, 2,14: «ὃς ἔδωκεν ἐαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσῃται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας...».

40. Α' Τιμοθέου, 3,16: «ἀνελήφθη ἐν δόξῃ».

41. Μάρκου, 16,19.

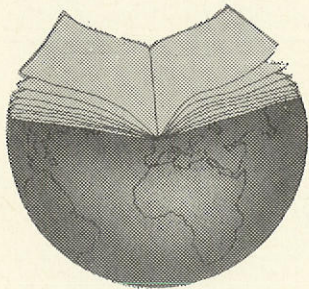
42. Α' Τιμοθέου, 2, 5-6.

43. Ματθαίου, 3,7.

Μιχαὴλ Γαλανοῦ

«ΒΙΟΙ ΑΓΙΩΝ»

Κυκλοφοροῦν ἤδη οἱ 4 πρῶτοι τόμοι ἀπὸ τὸ μνημειῶδες ἔργο τοῦ μεγάλου συγγραφέως. Ἀληθινὸ θησαύρισμα γιὰ κάθε βιβλιοθήκη. Ἐκδοσὴ Ἀποστολικῆς Διακονίας.

ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

* Ο μονόλογος ενός σημερινού ιερέα *

Ναί, εἶς' ἀναγκασμένους νὰ περπατᾶς ἀνάμεσ' ἀπ' τὸν κόσμον: εἴτε ζεῖς στὴ μεγάλη πολιτεία, εἴτε ζεῖς στὸ χωριὸ ἢ τὴν ἐπαρχία.

Περπατᾶς τυλιγμένος —χειμῶνα καλοκαίρι— στὸ μαῦρο σου ράσο, ποὺ σηκώνει τὸ πένθος τοῦ κόσμου καὶ δείχνει τὴ δικιά σου νέκρωση, ὅσον ἀφορᾶ τὰ πράγματα καὶ τὴ ζωὴ τοῦ κόσμου, μὲ τὸ καλιμαῦχι σφιγμένο στὸ κεφάλι σου, τίς πιὸ πολλές φορὲς σκυφτὸς καὶ πάντα προσεχτικὸς, γιατί ἀκόμη καὶ τὸ παραμικρὸ σου βλέμμα εἶναι δυνατὸν νὰ προξενήσῃ χλευασμὸ καὶ ἀνησυχία.

Περπατᾶς ἀνάμεσα ἀπ' τοὺς ἀδιάφορους, τοὺς βλάσφημους, τοὺς εὐσεβεῖς, τοὺς αἰρετικούς, τοὺς πόρνους καὶ μοιχοῦς· ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ποὺ σὲ εἰρωνεύονται καὶ μόλις σὲ δοῦν γελᾶνε καὶ πειράζονται καὶ σὲ κείνους, ποὺ σὲ καλημερίζουν, σοῦ φιλοῦν τὸ χέρι καὶ ψάχνουν τὰ μάτια σου, γιὰ ἓνα βλέμμα ἐλπίδας καὶ κατανόησης.

Εἶναι πολλές οἱ περιπτώσεις, ὅταν δοκιμάξεις τὴν ὑπομονή σου σὲ «οὐρές», εἴτε σὲ κάποια δημόσια κ.λπ. ὑπηρεσία, εἴτε στὴ στάση τοῦ λεωφορείου, εἴτε στὴν ἀγορά... εἴτε... εἴτε· καὶ κεῖ, ὑπομένεις τὸν καπνὸ τοῦ τσιγάρου τοῦ προηγούμενου, τίς βλασφημίες τοῦ ἐπόμενου, ποὺ διάζεται, τὰ εἰρωνικά σχόλια («ἂν εἶσαι καὶ παπᾶς» κ.λπ.) κάποιων ἄλλων τὰ πειράγματα καὶ ἄλλα πολλά. Καὶ σὺ σιωπηλὸς καὶ κἀθιδρὸς ἀπὸ ἀγωνία καὶ πόνο, περιμένεις, ἔχοντας τὸ νοῦ σου στραμμένο καὶ τὸ εἶναι στὸν Ἐσταυρωμένο, ποὺ τὸν ἐπικαλεῖσαι πάντα: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ἐλέησόν με· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ βοήθησέ με...».

* Τὸ κείμενο αὐτὸ μᾶς τὸ ἔστειλε παλιὸς μας φοιτητὴς μὲ τὴν παράκληση νὰ μείνῃ ἀνώνυμο. Πρόκειται γιὰ μιὰ «σελίδα ζωῆς», ὅπως ὁ ἴδιος τὸ χαρακτηρίζει, ἐκ de profundis ξέσπασμα, ὅπως ὁ ἴδιος τὸ κατέγραψε. Τὸ δημοσιεύουμε μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς «Ἐβδομάδος Ἱερατικῶν Κλήσεων» πιστεύοντας πῶς «ὅ,τι δὲν ἔχει γραφεῖ εἶναι σὰ νὰ μὴν ἔχει συμβεῖ» (Β. Γούλφ).

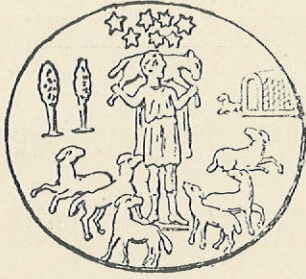
Ὁχι, δὲ μπορεῖς νὰ ξεφύγεις ἀπ' τὸ σεργιάνι σου αὐτὸ ἀνάμεσ' ἀπ' τὸν κόσμον· καὶ πιὸ πολὺ δὲ μπορεῖς νὰ ξεφύγεις ἀπ' τὸν ὄνειδισμό, ποὺ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ἀναξιοπρέπεια τῶν ἄλλων, ἔχει ὡσὰν ὄπλο, γιὰ νὰ σὲ πολεμήσῃ. Ἄν εἶναι δυνατό! Γιατί, γιὰ σένα εἶναι χαρὰ καὶ στέφανος νὰ ὑπομένεις καὶ νὰ συνεχίζεις ματωμένος καὶ πικραμένος τὸ ταξίδι σου. Ἐνα ταξίδι ποὺ ἀρχίζει καὶ τελειώνει 'κεῖ δά, στὴν Ἄγ. Τράπεζα, ὅταν ἀπέναντί σου ὁ Ἐσταυρωμένος, σιωπηλὸς καὶ καρτερικὸς σὲ δέχεται κάθε μέρα, πρωτὸ βράδυ, νὰ σοῦ πληρώσῃ τὸ κενὸ τῆς καρδιάς, καθὼς σοῦ γνέφει, πάντα μὲ ἡρεμία, πραότητα καὶ ἀγάπη: νὰ συνεχίσεις.!

Ὁ κόσμος εἶναι πάντα μιὰ θάλασσα: τίς πιὸ πολλές φορὲς τρικυμισμένη καὶ ἀπειλητική. Κι ἐσὺ ἓνα μικρὸ καΐκι ποὺ ταξιδεύει· μ' ὅποιον καιρὸ, γιατί πρέπει ν' ἀρμενίσῃς γιὰ νὰ βρεθῆς στὸ σπῆτι τοῦ Θεοῦ, ὅπου σὲ περιμένουν πάντα κάποιες ψυχές, καὶ αὐτὲς χειμαζόμενες καὶ πικραμένες.

Ξέρεις, ὅτι αὐτὸ σου τὸ ἀρμένισμα εἶναι δύσκολο πολλές φορὲς καὶ ἐπικίνδυνο, γιατί μπορεῖ νὰ ξεφύγῃ ἀπ' τὰ χέρια σου τὸ πηδάλιο τῆς ψυχῆς σου. Τὸ ξέρεις αὐτό, ὅπως καὶ τίς μηχανὲς τοῦ ἐχθροῦ ποὺ караδοκοῦν πάντα νὰ σὲ ἀπομακρύνουν ἀπ' τὸ σκοπὸ σου· γι' αὐτὸ καὶ ἐπικαλεῖσαι τὸν Κύριο, τὴ Θεοτόκο καὶ τοὺς Ἁγίους νὰ εἶναι πάντα σιμά σου νὰ σὲ φυλάξουν «ἀπὸ παντὸς κακοῦ», «ἀπὸ πάσης διαβολικῆς ἐνεργείας» μέχρι νὰ φτάσῃς στὸ λιμάνι σου, τὴν Ἐκκλησία, ὅπου καὶ ἀναπαύεται ἡ ψυχὴ σου καὶ τὸ πνεῦμα σου ἀναθάλλει.

Καὶ τότε Αὐτὸς ποὺ ἀγαπᾶς καὶ τ' Ὄνομά Του συνεχῶς προφέρεις, σὲ συγυρίζει, σὲ φροντίζει, σὲ ντύνει φῶς Μεταμορφώσεως καὶ ἐλπίδα Ἀναστάσεως, γιὰ νὰ συνεχίσεις.

Γιατὶ εἶς' ἀναγκασμένους νὰ περπατᾶς ἀνάμεσ' ἀπ' τὸν κόσμον, τὸν κόσμον σου...

ΠΡΟΣΩΠΑ ΚΑΙ ΚΕΙΜΕΝΑ

ΤΟΥ Κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Ἐπ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Προϋποθέσεις τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου

Εἶναι γνωστὲς οἱ προϋποθέσεις οἱ ὁποῖες εἶναι ἀπαραίτητες γιὰ νὰ μπορέσει ὁ ἱερέας νὰ ἐπιτελέσει τὸ ἔργο του καὶ τὴν ἀποστολή του. Τέτοιες προϋποθέσεις, γιὰ ν' ἀπαριθμήσουμε μερικές, εἶναι ἡ ἱερατικὴ κλήση, τὰ διάφορα πρότυπα πρὸς μίμηση —ἰδιαίτερα ἡ μορφή τοῦ Καλοῦ Ποιμένου—, ἡ γνώση τοῦ ἑαυτοῦ του, ἡ περισυλλογή καὶ ἡ ἀσκηση στὴν πνευματικὴ ζωὴ, παιδεία, μόρφωση, ποιμαντικὸς σχεδιασμὸς καὶ προφητικὴ διακονία¹. Ὅλες αὐτὲς οἱ προϋποθέσεις συνιστοῦν τὸν ἀναγκαῖο ἐξοπλισμὸ τοῦ ποιμένα γιὰ νὰ μπορέσει νὰ ἀγωνισθεῖ τὸν ἀγῶνα του τὸν καλὸ καὶ σήμερα.

Συνηθίζουμε κατὰ καιροὺς νὰ θίγουμε ἀπὸ τίς στήλες τοῦ «Ἐφημερίου» διαφορετικὰς ὀψεις αὐτοῦ τοῦ θέματος παρουσιάζοντας τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλη προϋπόθεση τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου. Πρόσφατα μάλιστα παρουσιάσαμε μίαν σπουδαία πτυχή τῶν προτύπων πού θέτει ἐνώπιόν του ὁ ἱερέας γιὰ ν' ἀσκῆσει τὸ λειτουργημά του, σκιαγραφώντας, σύμφωνα μάλιστα μὲ τὸν τίτλο πού δώσαμε στὸ ἄρθρο μας, μίαν «Ποιμαντικὴν τῶν Ἀγίων». Σ' αὐτὴν μίαν τὴν ἐκθεση ἀποτυπώσαμε τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα πού ἀνευρίσκονται στοὺς βίους τῶν ἁγίων καὶ τὰ ὁποῖα μποροῦν ν' ἀποτελέσουν σημεῖα στηρίξεως καὶ προσανατολισμοῦ τῆς ποιμαντικῆς δραστηριοποιήσεως τῶν ἱερέων μας.

Οἱ Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας συνιστοῦν ἐξοχὰ ποιμαντικὰ πρότυπα στὰ ἴχνη τῶν ὁποίων μποροῦν καὶ ὀφείλου νὰ βαδίσουν οἱ σύγχρονοι ποιμένες. Εἶναι πολλὰ τὰ διδάγματα τὰ ὁποῖα μποροῦμε ν' ἀντλήσουμε ἀπὸ τίς ἀνόθευτες καὶ καθαρὲς πηγὲς τοῦ βίου τους καὶ τῆς διδασκαλίας τους².

Πνευματικὴ πινακοθήκη

Ποιμαντικὰ στοιχεῖα πάλι εἶναι δυνατὸ ν' ἀνευρεθῶν σ' ἐκεῖνες τίς Μορφές τοῦ πρόσφατου ἡ

ἀπώτερου παρελθόντος, ἀλλὰ καὶ τοῦ ζωντανοῦ παρόντος, πού στὴν Ὁρθοδοξία ἀνομάζουμε «Γέροντες».

Ἐχοντας τὴν πεποίθησιν, ὅτι ἡ ἐκμετάλλευσις καὶ ἀξιοποίησις τῆς ἐμπειρίας αὐτῶν τῶν ἁγίων μορφῶν θὰ βοηθήσει στὴν ἀναζωπύρωσιν καὶ βελτίωσιν τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας μας γενικὰ καὶ τῶν Ἐφημερίων μας εἰδικότερα, ξεκινήσαμε τὴν ἔρευνα πού ἐπιγράψαμε «Σχεδιάγραμμα Πνευματικῆς Γεωγραφίας» πρὸς ἐντοπισμὸ αὐτῶν τῶν Γερόντων. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ περιγράψουμε ἐδῶ τοὺς στόχους τῆς ἔρευνας αὐτῆς. Τὸ ἔχουμε ἤδη κάνει ἀπὸ τίς σελίδες τοῦ περιοδικοῦ ἔχοντας μάλιστα δώσει καὶ μερικὰ πρῶτα ἀποτελέσματά της³.

Ἀπὸ τοὺς κύριους πάντως σκοποὺς μας ἦσαν ἡ συγκέντρωσις μιᾶς Βιβλιογραφίας ὑπὸ τὴν ἔννοια ἐνὸς «ὄργανου ἐργασίας» γιὰ ὁσοῦς τυχὸν ἀποφάσιζαν νὰ ἐγκύβουν στὸν ἐρευνητικὸ αὐτὸ χῶρον. Ἡ ὠφέλεια ἐξᾴλλου ἀπὸ ἓνα τέτοιο ἐγχεῖρημα δὲν θὰ περιοριζόταν μόνον σ' αὐτοὺς. Φοιτητές μας ἐπίσης θὰ μπορούσαν νὰ τὴν χρησιμοποιοῦσαν καλύπτοντας ἀνάγκες προαιρετικῶν φροντιστηριακῶν ἐργασιῶν στὰ μαθήματα τῆς Ποιμαντικῆς καὶ τῆς Συμβουλευτικῆς Ποιμαντικῆς στὰ πλαίσια τῶν ὁποίων ἐντάσσεται ὀργανικὰ ἡ ἔρευνα αὐτή.

Φιλοδοξία μας ἀκόμα ἦταν, ἡ Βιβλιογραφία αὐτὴ νὰ τεθεῖ στὴν διάθεσιν ὅλων τῶν Κληρικῶν καὶ τῶν Λαϊκῶν στελεχῶν τῆς Ἐκκλησίας μας πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ἀξίου ἔργου πού ἐπιτελοῦν.

Συγκρότησις ἐνὸς βιβλιογραφικοῦ ὁδηγοῦ

Ἄν καὶ οἱ Γέροντες εἶναι οἱ ἴδιοι «ἀνοιχτὰ βιβλία» πού τὰ ξεφυλλίζουμε καὶ τὰ φυλλομετράμε κάθε τόσος καὶ βρίσκουμε ἀνάπαυσιν καὶ παρηγοριά, ὑπάρχουν καὶ βιβλία πού ἀναφέρονται σ' αὐτοὺς. Εἴχαμε ὑποσχεθεῖ στοὺς ἀναγνώστες μας, ὅτι σὲ προσεχὲς τεῦχος θὰ δίναμε σχετικὰς μὲ αὐτὰ τὰ βιβλία πληροφορίας ὑπὸ τὴν μορφήν ἐνὸς βιβλιογραφικοῦ ὁδηγοῦ. Εἴχαμε μάλι-

στα τονίζει ότι αυτά τα βιβλία θα μπορούσαν ν' αποτελέσουν πηγές έμπλουτισμού των «Έβδομάδων Ίερατικών Κλήσεων» που έχει καθιερώσει ή Ίερά Σύνοδος της Έκκλησίας της Ελλάδος για την Γ' Κυριακή των Νηστειών (της Σταυροπροσκυήσεως) και την έβδομάδα που ακολουθεί — έφέτος 13 με 19 Μαρτίου.

Τώρα εΐμαστε, με την βοήθεια του Θεού, σέ θέση να εκπληρώσουμε εκείνη μας την υπόσχεση. Η ανθρώπινη συνεργία ήταν όμως απαραίτητη. Πολύτιμη υπήρξε ή βοήθεια της Ίπιστημονικής Συνεργατικής του Τομέα Χριστιανικής Λατρείας, Άγωγής και Διαπομπάνσεως Βαρβάρας Γιαννακοπούλου. Μέλος, από την αρχή σχεδόν, της έρευνητικής μας ομάδος, συμμετέχει έκτοτε στις εργασίες της και συνέβαλε στην συγκρότηση αυτής της Βιβλιογραφίας καθώς και στην έπιμέλεια της παρουσιάσεώς της.

Δυό λόγια τώρα για τα βιβλία που περιλαμβάνονται στην «Ποιμαντική Βιβλιοθήκη» που ακολουθεί: δίδουμε αυτήν την ονομασία στον βιβλιογραφικό αυτόν οδηγό, γιατί και παλαιότερα την έχουμε χρησιμοποιήσει, αλλά και διότι πιστεύουμε ότι πολλά έξ αυτών αξίζει να κοσμοϋν τις βιβλιοθήκες Ί. Ναών, Ένοριακών Κέντρων καθώς και τις προσωπικές βιβλιοθήκες των Ποιμένων μας⁴.

Στά κείμενα που υποδεικνύονται, αποτυπώνεται ό «έμπρακτος λόγος» και ή «έλλόγιμος πράξις» (Άγιος Γρηγόριος Παλαμάς) καθώς και ή καθόλου βιοτή αυτών των άγιων μορφών. Άπ' αυτά, πολλά μās τα έχουν κληροδοτήσει οι Ίδιοι. Ύπάρχουν ακόμη βιογραφίες γραμμένες συνήθως από μαθητές τους και μελέτες όπου κατατίθενται μαρτυρίες γι' αυτούς καθώς και θεωρητικότερες προσεγγίσεις. Τά όρια μεταξύ αυτών των κατηγοριών βιβλίων (Κείμενα, Βιογραφίες, Μελέτες) δέν είναι πάντοτε ευδιάκριτα. Ός εκ τούτου μία κατάταξη δέν είναι πάντοτε απόλυτα ακριβής. Ήπιλέξαμε αντιπροσωπευτικά έργα από την πλούσια θεολογική συγγραφική εργασία κυρίως των τελευταίων έτων. Άπό τη χρονολογική κατάταξή τους καταφαίνεται ή διαχρονική συνέχεια της ορθοδόξου Παράδόσεώς μας όπως την ένσαρκώνουν τά Πρόσωπα και την εκφράζουν στα Κείμενά τους. Όπου ήταν έφικτό συνδυάσαμε με τον χρόνο και τον γεωγραφικό χώρο στον όποιοϋν έδρασαν.

Άς καταλήξουμε λέγοντας ότι τά κείμενα αυτά παραμένουν πάντοτε επίκαιρα και σμιβάλλουν στην πνευματική οικοδομή και παράκληση έμπνέοντας όλους εκείνους οι όποιοι θα ένδιατρίψουν σ' αυτά. Δέν απο-

μένει τίποτε άλλο παρά να εύχηθούμε καλή μελέτη και γλυκειά αναστροφή μαζί τους, ύπενθυμίζοντας αυτό που έχει λεχθεί, ότι «τό πιό παλιό βιβλίο, μόλις εκδόθηκε γι' αυτόν που δέν τό έχει διαδάσει» (Σάμιουελ Μπάτλερ).

1. Βλ. Α. Μ. Σταυροπούλου, Σημειώσεις Ποιμαντικής, Άθήνα 1986-87, σ. 7 (φωτοτυπημένες).

2. «Ό Έφημέριος» τ. 1987, σ. 296-297, 312-313.

3. «Ό Έφημέριος» τ. 1985, σ. 56-58, 231-234, 24-26, 40-42 τ. 1986, 40-41, 56-57, 344-345. Συνεργάτες της έρευνας παρουσίασαν επίσης τά πιό κάτω άρθρα: Χρήστος Άθηνάϊος, «Ό πατήρ Άθανάσιος της Νερατζιώτισσας», τ. 1986, σ. 18-19· Θεόδωρος Φαριώτης, «Τά πεδία της Πάτμου. Μνήμη π. Άμφιλοχίου Μακρή», τ. 1986, σ. 368-371· Βαρβάρα Γιαννακοπούλου, «Άνθιμος Βαγιάνος. Ό Γέροντας της Βοηθείας (1869-1960)», τ. 1987, σ. 40-42· Σταυρούλα Κάτσου-Καντάνη, «Ίωήλ Γιαννακόπουλος 1966-1986», σ. 153. Άξίζει να μνημονεύσουμε την άφιέρωση του Έμμερολογίου 1988 της Ί. Μητροπόλεως Ηλείας και Ωλένης «σε τέσσερις κληρικούς της που δούλεψαν για την πνευματική και ήθικη άναγέννηση του λαού της Μητροπόλεώς μας, στη διάρκεια του αιώνα μας: Πανάρετο Παπαευθυμίου, Άχιλλείο Παπαθανασόπουλο, Θεόφιλο Ζάμηρη και Χριστόδουλο Βελέντζα». Με άφορμή την έρευνά μας, ό Σεβασμιώτατος κ. Γερμανός αποφάσισε την έκδοση αυτή. Σημειώνουμε, ότι με προσωπική του φροντίδα στάλθηκαν στη Θεολογική Σχολή έμπεριστατωμένοι φάκελλοι για τους πιό πάνω «Γέροντες». Σε προσεχές τεϋχος σκοπεύουμε να δώσουμε έναν έκτενη άπολογισμό για τις Μορφές εκείνες για τις όποιες μās έχουν άποσταλεί ήδη στοιχεία από τους κατά τόπους συνεργάτες μας της «Πνευματικής Γεωγραφίας».

4. Βλ. «Ό Έφημέριος» τ. 1983, σ. 110-111 (Ίερατικές κλήσεις). Άλλους βιβλιογραφικούς οδηγούς που έχουμε δημοσιεύσει: δλ. στον τ. 1986, σ. 121-122 (ένορια) τ. 1987, σ. 371-372 (ψυχολογική προσέγγιση της θρησκευτικής άναπτύξεως του παιδού).

Έπισκόπου

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ Α. ΨΑΡΙΑΝΟΥ

Μητροπολίτου Σερβίων και Κοζάνης

Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

(Πενηταδύο όμιλίες για τη θεία Λειτουργία.

Όχι μόνο για τό λαό, αλλά και για τους ιερείς).

Έκδοση Άποστολικής Διακονίας, σελίδες ιθ' + 438, δρχ. 650.

Βιβλιοπωλειό: Δραγατσάνιου 2 — Πλατεία Κλαυθμώνος.

Γράφατε: Ίασίου 1, 115 21 Άθήνα, τηλέφ. 722.8008.

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ - ΠΑΠΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ, Μορφές που άγιασαν την Κύπρο, τ. Α', Κύπρος 1982², 192 σ. τ. Β', 1983², 187 σ.

ΜΠΙΛΑΛΗ, Σπυρίδωνος Σ., 'Ο πρωταθλητής του Κολοσσαίου (Ίγνάτιος ο Θεοφόρος)', Αθήναι, έκδ. «Ζωή», 1960, 190 σ.

ΤΙΜΟΘΕΟΥ 'Αρχιμανδρίτου, Καθηγουμένου 'Ι. Μονής Παρακλήτου, 'Αγιοι τής Γεωργίας' επιλογή και σύνθεσις από Ρωσικά συναξάρια, 'Ωρωπός 'Αττικής, έκδ. 'Ι. Μονής Παρακλήτου, 1986, 167 σ.

ΧΟΝΔΡΟΠΟΥΛΟΥ, Σώτου, 'Ορθοδόξων καύχημα' Σπυρίδων ο Τριμυθούντος, 'Αθήναι, έκδ. «Σήμαντρο», 1986, 107 σ.

'Ενας άσκητής 'Επίσκοπος' ΑΓΙΟΣ ΝΗΦΩΝ 'Επίσκοπος Κωνσταντιναιής, ελεύθερη απόδοση από βυζαντινό χειρόγραφο Χριστοδούλου 'Αρχιμανδρίτου, 'Ωρωπός 'Αττικής, έκδ. 'Ι. Μονής Παρακλήτου, 1985⁷, 210 σ.

ΑΓΑΠΗΤΟΥ, 'Ιωσήφ Δ., Τό διαμάντι τής έρήμου ('Αγιος Σεραπίων ο Σινδόνιος), 'Αθήνα 1986, 123 σ.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Φωτίου, 'Ο 'Αγιος Δονάτος ο 'Επίσκοπος Εύβοίας τής Παλαιάς 'Ηπείρου, 'Αθήναι 1962, 47 σ.

ΜΑΡΓΙΩΡΗ, Νικολάου Α., Πατάπιος ο ταπεινός έξ Αιγύπτου φιλόσοφος και 'Όσιος, 'Αθήναι 1970, 157 σ.

ΑΓΑΠΗΤΟΥ, 'Ιωσήφ Δ., 'Ο Παυλίνος, Ν. 'Ιωνία 'Αττικής, έκδ. «Καρδιάς», 1986, 146 σ.

Βίος και πολιτεία του 'Όσιου Πατρός ημών ΣΕΡΒΙΟΥ «ώς διηγήθη αυτόν τή Θεοφάνη ο 'Όσιος Νεΐλος ο Μυροβλήτης», επιμέλεια Παναγοπούλου Δ., 'Αθήνα, έκδ. «'Όσιος Νικόδημος», 1986, 46 σ.

Ο ΑΓΙΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ ο Συκεώτης (μτφρ. Λεωνίδα Χαριτίδη), Θεσσαλονίκη, έκδ. «Τό Περιβόλι τής Παναγίας», 1987, 217 σ.

ΛΕΟΝΤΙΟΥ Νεαπόλεως, 'Ο 'Αγιος Συμεών ο διά Χριστόν σαλός (μτφρ. Γ. Μπουδούρη - Π. Γιαχανατζής), Θεσσαλονίκη, έκδ. «Τό Περιβόλι τής Παναγίας», 1984, 117 σ.

ΑΓΑΠΗΤΟΥ, 'Ιωσήφ Δ., 'Ο χρυσαετός του Παραδείσου. 'Ο 'Αγιος 'Ιωάννης τής Κλίμακος, Ν. 'Ιωνία 'Αττικής, 1986, 137 σ.

ΜΕΛΕΤΗ, Γεωργίου Β., 'Ο 'Αγιος τής αγάπης' 'Ιωάννης ο 'Ελεήμων ('Αγωνισται τής πίστεως), 'Αθήναι, έκδ. «Ζωή», 1986, 216 σ.

ΑΓΑΠΗΤΟΥ, 'Ιωσήφ Δ., Τό άηδόνι του Θεού' άφηγηματική βιογραφία του 'Αγίου 'Ιωάννου του Διαμασκηνού, 'Αθήνα, έκδ. «Καρδιάς», 1985, 152 σ.

ΑΛΕΞΙΟΥ, 'Ιωάννου Γ. 'Αρχιμανδρίτου, 'Ο Μέγας Φώτιος ('Αγωνισται τής πίστεως), 'Αθήναι, έκδ. «Ζωή», 1968, 157 σ.

ΟΣΙΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ο διά Χριστόν σαλός (μτφρ. 'Ισαάκ Μοναχού), 'Ωρωπός 'Αττικής, έκδ. 'Ι. Μονής Παρακλήτου, 1984, 245 σ.

ΣΤΡΑΒΟΛΕΜΟΥ, Διονυσίου Χ., 'Ο Θεοφόρος και 'Ιαματικός Θεοδόσιος' 'Αθηναίων τό κλέος και 'Αργολίδος τό καύχημα. 'Αγιότης και Θαύματα, Θεσσαλονίκη, έκδ. 'Ι. Μονής 'Όσιου Θεοδοσίου 'Αργολίδος, 1986².

ΖΩΝΑ, Χριστοφόρου 'Ι., Βίος και πολιτεία και μερική θαυμάτων διήγησις του 'Όσιου Πατρός ημών και Θαυματουργού Λουκά του Νέου του έν τή Στειρώ τής 'Ελλάδος άσκήσαντος, 'Αθήναι 1935, 75 σ.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ Νεοσηκλιώτου - Μπιλάλη Μοναχού, 'Ο 'Όσιος 'Αθανάσιος ο 'Αθωνίτης, 'Ο Βίος του 'Όσιου. 'Ιστορική Βιογραφία, τ. Α', 'Αγιον 'Όρος - 'Αθήναι, έκδ. Προηγούμενου 'Αθανασίου Λαυριώτου, 1975, 363 σ.

ΑΝΘΙΜΟΥ 'Αγιαννανίτη 'Ιερομονάχου, 'Αγία 'Αννα' Τό 'Ιερό Βήμα του 'Αθωνα, 'Αθήνα 1986, 109 σ.

ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ, Δ., 'Ο 'Όσιος Νίκων ο «Μετανοείτε», 'Αθήναι, έκδ. «'Ο 'Αγιος Νικόδημος», 1986, 159 σ.

ΠΟΠΟΒΙΤΣ, 'Ιουστίνου 'Αρχιμανδρίτου, Βίος και πολιτεία των 'Αγίων Πατέρων ημών Σάββα και Συμεών κτιτόρων τής 'Ι. Μονής Χιλανδαρίου και φωτιστού των Σέρβων, Θεσσαλονίκη, έκδ. «Τό Περιβόλι τής Παναγίας», 1984², 215 σ.

ΑΓΙΟΣ ΣΙΜΩΝ ο 'Αθωνίτης, Κτίτωρ τής Σιμωνόπετρας ('Ορθόδοξη μαρτυρία 25), 'Αθήνα, έκδ. «'Ακρίτας», 1987, 173 σ.

ΦΙΛΟΘΕΟΥ Κοκκίνου, 'Αγιος Γερμανός ο 'Αγιορείτης (μτφρ. Λεωνίδα Χαριτίδη), Θεσσαλονίκη, έκδ. «Τό Περιβόλι τής Παναγίας», 1985, 100 σ.

ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΥ 'Αρχιμανδρίτου, Μάξιμος ο Καυσοκαλύβης' ο 'Αγιος τής νοεράς προσευχής, 'Ωρωπός 'Αττικής, έκδ. 'Ι. Μονής Παρακλήτου, 1985³, 112 σ.

ΦΙΛΟΘΕΟΥ Κοκκίνου, Βίος Ἁγίου Σάββα τοῦ Βατοπεδινοῦ (τοῦ καὶ Σαλοῦ διὰ Χριστόν) μτφρ., ἐπιμέλεια Ἱ. Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου, Θεσσαλονίκη, ἐκδ. «Τὸ Περιόβλι τῆς Παναγίας», 1984, 247 σ.

ΧΡΗΣΤΟΥ, Παναγιώτου, Ὁ κήρυξ τῆς χάριτος καὶ τοῦ φωτός· ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Ἁγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ, 1984, 148 σ.

Βίος καὶ Πολιτεία τοῦ Ὁσίου καὶ Θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν Δαβὶδ τοῦ ἐν Εὐδοίᾳ ἀσκήσαντος, Ροδιᾶς Εὐδοσίας, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Ὁσίου Δαβὶδ Γέροντος, 1986, 78 σ.

ΑΘΗΝΑΓΟΡΑ Καραμαντζάνη Ἀρχιμανδρίτου, Ὁ Ὅσιος τοῦ Ὀλύμπου (ὁ Ἅγιος Διονύσιος), Κατερίνη, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Ὁσίου Διονυσίου ἐν Ὀλύμπῳ, 1987, 87 σ.

ΜΑΚΑΡΙΟΥ Κορίνθου - **ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ** Ἀγιορείτου - **ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ** Χίου - **ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ** Παρίου, Συναξαριστὴς Νεομαρτύρων (1400 - 1900 μ.Χ.), Θεσσαλονίκη, ἐκδ. «Ὁρθόδοξος Κυψέλη», 1984, 798 σ.

ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ, Φωτίου Ν., Σημεῖον Μέγα ἡγῶν τὰ θαύματα τῆς Θεριμῆς ἐκθαμβωτικὴ ἐμφάνισις τῶν Ἁγίων Μαρτύρων Ραφαήλ, Νικολάου καὶ Εἰρήνης μετὰ τῶν σὺν αὐτοῖς μαρτυρικῶς τελειωθέντων, Ἀθήναι, ἐκδ. «Ἀστήρ», 1964⁴, 247 σ.

ΜΑΚΑΡΙΑΣ Μοναχῆς, Ὁ Ἅγιος Ἐφραίμ, Ν. Μάκρη Ἀττικῆς, Ἱ. Μονὴ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου - Ὁρους τῶν Ἀμώμων, 1975, 48 σ.

ΜΑΚΑΡΙΑΣ Μοναχῆς, Ὁπτασίαι καὶ Θαύματα τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος καὶ Θαυματουργοῦ Ἐφραίμ τοῦ Νεοφانوῦς (1384 - 1426) τ. Α'· τ. Β', Νέα Μάκρη Ἀττικῆς, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Εὐαγγελισμοῦ Θεοτόκου, ἔ.ἔ., τ. Α', 135 σ.· τ. Β', 100 σ.

ΦΕΡΟΥΣΗ, Δημήτρη, Φιλοθέη Μπενιζέλου, ἡ Ἀθηνιώτισσα Κυρά, Ἀθήναι, ἐκδ. «Ἀστήρ», 1982, 254 σ.

ΘΕΟΚΛΗΤΟΥ Φεφεῖ Ἀρχιμανδρίτου, Ὁ Ἅγιος Τιμόθεος καὶ τὸ Μοναστήρι τῆς Πεντέλης, Ἀθήναι 1973, 54 σ.

ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ Μπεζενίτη Μητροπολίτου Ζακύνθου, Ὁ Ἅγιος Διονύσιος προστάτης καὶ πολιούχος τῆς Ζακύνθου (Βίος - θαύματα - ἱστορικὲς σημειώσεις), Ἀθήναι 1987, 93 σ.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Μητροπολίτου Καρπενησίου, Ὁσιος Εὐγένιος ὁ Αἰτωλός· Βίος καὶ ἔργον, ἢ εἰς Ἅγιον ἀνακήρυξις, ἀσματοικὴ ἀκολουθία, Ἀθήναι 1983, 186 σ.

ΠΑΣΧΟΥ, Π. Β., Κοσμάς ὁ Αἰτωλός (Ὁρθόδοξη μαρτυρία 20), Ἀθήναι, ἐκδ. «Ἀκρίτας», 1985, 214 σ.

ΧΟΝΔΡΟΠΟΥΛΟΥ, Σώτου, Μακάριος Νοταρᾶς. Ἀρχιεπίσκοπος Κορίνθου, Εὐλόκαστρο, ἐκδ. ἐνοριτῶν Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Μακαρίου 1986, 207 σ.

ΘΕΟΚΛΗΤΟΥ Διονυσιάτου Μοναχοῦ, Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης. Ὁ Βίος καὶ τὰ ἔργα του (1749 - 1809), Ἀθήναι, ἐκδ. «Ἀστήρ», 1978, 380 σ.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ, Στάθη Ἡλ., Ὁ Μεθώ-

νης Γρηγόριος (ἐθνομάρτυρας καὶ φιλικός), Ἀθήναι 1985, 95 σ.

ΚΑΡΙΤΑ, Ἐλένης, Ἡ μορφὴ μιᾶς Ἁγίας· ἡ Πελαγία τῆς Τήνου, Ἀθήναι, ἐκδ. «Τῆνος», ἔ.ἔ., 220 σ

ΦΙΛΟΘΕΟΥ Ζερβάκου Ἀρχιμανδρίτου, Βίος, Πολιτεία καὶ Θαύματα τοῦ Πατρὸς ἡμῶν Ἀρσενίου τοῦ Νέου τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Πάρῳ ἀσκήσαντος, ἄ.τ. 1985⁵, 112 σ.

Π. Ἀγιορείτου Μοναχοῦ, Ὁ Γέρον Χατζη - Γεώργης ὁ Ἀθωνίτης 1809 - 1886, Σουρωτὴ Θεσσαλονίκης, Ἱ. Ψυχαστήριον Μοναζουσῶν Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, 1986, 79 σ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Γκέλη, Γ. Πρωτοπρεσβυτέρου, Ὁ Ἅγιος Παναγῆς Μπασιάς (παπα - Μπασιάς)· (Ἀγιοποιήσις - Βιογραφία - Θαύματα - Ἀνακομιδὴ) Ἱερὰ ἀκολουθία Πολυκάρπου Κόμη Ἀρχιμανδρίτου ὁμογράφου, Ἀθήναι 1987², 176 σ.

ΣΚΟΥΒΑΡΑ, Βαγγέλη, Ἄνθος Ὀλυμπιώτης, Ἀθήναι, ἐκδ. «Ἀστήρ», 1981, 213 σ.

ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ Κασσανδρείας, Βιογραφικὸν σημεῖωμα περὶ τοῦ ἀναχωρητοῦ Πατρὸς Ἀρσενίου ἱδρυτοῦ τῆς ἐν Χάλκῃ τῶν Πριγκιπωνήσων Σκήτης τοῦ Ἁγίου Σπυριδῶνος. Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ Γ' τόμου τῶν Ὁρακικῶν, Ἐν Ἀθήναις 1938, 13 σ.

ΦΙΛΙΠΠΙΔΟΥ, Λεωνίδα Ι., Ὁ Σμύρνης Χρυσόστομος· ὁ Μεγαλομάρτυς Μητροπολίτης κατὰ τὴν ἐπικὴν καὶ δραματικὴν τριετίαν 1919 - 1922, Ἀθήναι, Ἑθνικὸν καὶ Καποδιστριακὸν Πανεπιστήμιον, 1962, 36 σ.

Ο ΠΑΤΗΡ ΑΡΣΕΝΙΟΣ Καππαδόκης, Σουρωτὴ Θεσσαλονίκης, ἐκδ. Ἱεροῦ Ψυχαστηρίου Μοναζουσῶν Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, 1975, 119 σ.

ΚΕΧΑΓΙΑ Ν. - ΝΑΙΘΩΝΑ, Ἑθνικὴ Ἀντίσταση Δωδεκανήσου Π' Νικήτας Παπαντωνίου (ἢ παπὰ Βαβάνα), Ἀθήναι 1987, 158 σ.

ΜΑΣΤΡΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ, Ἡλία Ἀρχιμανδρίτου, Ἅγιες μορφές στὴν Πάτμο, Ἀθήναι 1966, 80 σ.

ΑΓΙΟΙ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ (Ὁδηγητικὲς μορφές 2), Ἀθήναι, ἐκδ. «Τῆνος», 1973, 155 σ.

Ο ΟΣΙΟΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ τοῦ Κιέβου (μτφρ. ἐκ τοῦ Σλαβωνικοῦ Τιμοθέου Ἀρχιμανδρίτου), Ὁρωπὸς Ἀττικῆς, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Παρακλήτου, 1980, 125 σ.

ΙΩΣΗΦ Μοναχοῦ, Ἅγιος Νεόφυτος ὁ Ἐγκλειστος (Ἡ οὐρανόδρομη πορεία του), Ἅγιον Ὄρος 1986, 117 σ.

ΤΙΜΟΘΕΟΥ Ἀρχιμανδρίτου, Ὁ Ὅσιος Σέργιος τοῦ Ραντονέζ, Ὁρωπὸς Ἀττικῆς, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Παρακλήτου, 1981, 119 σ.

Η ΘΗΒΑΓΓΕΛΙΑ ΤΟΥ ΒΟΡΡΑ (μτφρ., ἐπιμέλεια Πέτρου Α. Μπότση), Ἀθήναι 1981², 335 σ.

ΚΑΡΙΤΑ, Ἐλένης, Ἡ Μορφὴ ἐνὸς Ἁγίου· Ἰωάννης ὁ Ρώσος, Ἀθήναι, ἐκδ. «Τῆνος», ἔ. ἔ., 232 σ.

ΤΙΜΟΘΕΟΥ Ἀρχιμανδρίτου, Καθηγουμένου Ἱ. Μονῆς Παρακλήτου, Ὁ Στάρετς Ἀμβρόσιος, Ὁρωπὸς Ἀττικῆς, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Παρακλήτου, 1983³, 255 σ.
Ὁ στάρετς ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ τῆς Κίεβο - Πετσέρσκαγια Λαύρας (μτφρ. ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ Τιμοθέου Σακκά Ἀρχιμανδρίτου), Ὁρωπὸς Ἀττικῆς, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Παρακλήτου, 1979³, 95 σ.

Στάρετς ΖΑΧΑΡΙΑΣ· μιὰ Ὄσιακή Μορφή τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας, Ὁρμύλια Χαλκιδικῆς, ἐκδ. Ἱεροῦ Μετοχίου Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, 1982, 189 σ.

ΙΝΝΟΚΕΝΤΙΟΣ Βενιαμίνωφ (Ἱεραπόστολος τῆς Ἀλάσκας) (μτφρ. Παπαστεργίου Ἀργυρῶς), Ἀθήναι 1976, 138 σ.

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Ἀρχιμανδρίτου, Ἱεραποστολή στὴ Σιδηρία (Ἀπομνημονεύματα ἐνὸς Ρώσου Ἱερέα) (μτφρ. Παπαζάχου Μαρίας) Ἀθήνα, ἐκδ. «Ἐλαφος», 1983, 150 σ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, Σεμενῶφ - Γιάν Σάνσκι Ἐπισκόπου, Ὁ π. Ἰωάννης τῆς Κρονστάνδης (μτφρ. Τιμοθέου Ἀρχιμανδρίτου), Ὁρωπὸς Ἀττικῆς, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Παρακλήτου, 1984³, 387 σ.

ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ Ἀρχιμανδρίτου, Ὁ Γέροντας Σιλουανὸς τοῦ Ἄθω (1866 - 1938), Ἔσσεξ Ἀγγλίας, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Τιμίου Προδρόμου, 1985³ 542 σ.

ΚΟΤΤΑΔΑΚΗ, Ἀθανασίου, Αὐτοὶ ποὺ ἀνοιξαν τὸν δρόμο· Κοσμάς Φλαμιάτος - Χ. Παναγιωτόπουλος ἢ Παπουλάκος - Ἰγνάτιος Λαμπρόπουλος - Ἱερόθεος Μητρόπουλος - Εὐσέβιος Ματθόπουλος (Ὁδηγητικὴ μορφή 4), Ἀθήναι, ἐκδ. «Τῆνος», 1976, 197 σ.

ΜΑΣΤΡΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ, Ἡλία Ἀρχιμανδρίτου, Ἅγιες μορφές τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος (Ὁδηγητικὴ μορφή 5), Ἀθήναι, ἐκδ. «Τῆνος», 1977, 175 σ.

ΧΕΡΟΥΒΕΙΜ Ἀρχιμανδρίτου, 1. Ἰωακείμ Ἀγιανανίτης (Νικολαΐδης) (Σύγχρονες Ἀγιορείτικες μορφές), Ὁρωπὸς Ἀττικῆς, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Παρακλήτου, 1973³ 44 σ.

ΧΕΡΟΥΒΕΙΜ Ἀρχιμανδρίτου, 2. Ἀθανάσιος Γρηγοριάτης (Σύγχρονες Ἀγιορείτικες μορφές), Ὁρωπὸς Ἀττικῆς, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Παρακλήτου, 1984⁵ 111 σ.

ΧΕΡΟΥΒΕΙΜ Ἀρχιμανδρίτου, 3. Καλλίνικος ὁ Ἡσυχαστὴς (Σύγχρονες Ἀγιορείτικες μορφές), Ὁρωπὸς Ἀττικῆς, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Παρακλήτου, 1983⁴, 68 σ.

ΧΕΡΟΥΒΕΙΜ Ἀρχιμανδρίτου, 4. Δανιὴλ ὁ Κατουνακιώτης (Σύγχρονες Ἀγιορείτικες μορφές), Ὁρωπὸς Ἀττικῆς, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Παρακλήτου, 1985³, 117 σ.

ΧΕΡΟΥΒΕΙΜ Ἀρχιμανδρίτου, 5. Ἰσαὰκ Διονυσιάτης. (Σύγχρονες Ἀγιορείτικες μορφές), Ὁρωπὸς Ἀττικῆς, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Παρακλήτου, 1981³, 54 σ.

ΧΕΡΟΥΒΕΙΜ Ἀρχιμανδρίτου, 6. Σάββας ὁ Πνευματικός. (Σύγχρονες Ἀγιορείτικες μορφές), Ὁρωπὸς

Ἀττικῆς, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Παρακλήτου, 1979³, 111 σ.

ΧΕΡΟΥΒΕΙΜ Ἀρχιμανδρίτου, 7. Ἰγνάτιος ὁ Πνευματικός. (Σύγχρονες Ἀγιορείτικες μορφές), Ὁρωπὸς Ἀττικῆς, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Παρακλήτου, 1981³, 103 σ.

ΧΕΡΟΥΒΕΙΜ Ἀρχιμανδρίτου, 8. Κοδράτος ὁ Καρακαλληνός. (Σύγχρονες Ἀγιορείτικες μορφές), Ὁρωπὸς Ἀττικῆς, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Παρακλήτου, 1983³, 69 σ.

ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΥ Ἀρχιμανδρίτου, 9. Φιλάρετος Κωνσταμονίτης. (Σύγχρονες Ἀγιορείτικες μορφές), Ὁρωπὸς Ἀττικῆς, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Παρακλήτου, 1983, 85 σ.

ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΥ Ἀρχιμανδρίτου, 10. Γεράσιμος Μεγάλης. (Σύγχρονες Ἀγιορείτικες μορφές), Ὁρωπὸς Ἀττικῆς, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Παρακλήτου, 1986, 87 σ.

ΚΟΤΤΑΔΑΚΗ, Ἀθανασίου, Συναξάρι τοῦ εἰκοστοῦ αἵωνα (Ὁδηγητικὴ μορφή 1), Ἀθήναι, ἐκδ. «Τῆνος», 1972, 119 σ.

ΧΟΝΔΡΟΠΟΥΛΟΥ, Σώτου, Ὁ ἅγιος τοῦ αἵωνα μας· Ὁ Ὅσιος Νεκτάριος Κεφαλᾶς, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Ἀγίας Τριάδος (Ἅγιος Νεκτάριος Αἰγίνης), 1973³, 294 σ.

ΜΕΛΙΝΟΥ, Μανώλη, Μίλησα με τὸν Ἅγιο Νεκτᾶριο· συνεντεύξεις με 30+1 ἀνθρώπους ποὺ τὸν γνώρισαν, Ἀθήνα, 1987, 318 σ.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Φαραζουλῆς, 1882 - 1920, Ἀθήναι, ἐκδ. «Ζωή», 1986², 141 σ.

ΚΑΡΑΜΠΕΤΣΟΥ, Ἀθηνᾶς, Τρεῖς Ἅγιες τοῦ αἵωνα μας, Πειραιεύς, ἐκδ. «Ζύμη», 1985, 77 σ.

† Ἀρχιμανδρίτης ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΜΑΤΘΟΠΟΥΛΟΣ, (1849 - 1929)· ἀναμνηστικὸν τεῦχος ἐπὶ τῇ εἰκοστῇ πέμπτῃ ἐπετείῳ ἀπὸ τῆς εἰς Κύριον ἐκδημίας του (ἀνάτυπον ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 176 - 177 τεύχους τῆς «Ἐνορίας»), Ἀθήναι, ἐκδ. «Ἐνορίας», 1954, 30 σ.

ΜΑΡΘΑΣ Μοναχῆς, Ὁ παπα - Νικόλας Πλανᾶς, Ἀθήναι, ἐκδ. «Ἀστήρ», 1979, 128 σ.

ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ, Παναγιώτου Δ., Ἀρχιμανδρίτης Θεολόγος Κ. Παρασκευαΐδης (1876 - 1938)· Ὁ ἀπ' Ἀμβωνος Διδάσκαλος καὶ ὁ Ἐπιστήμων, Ἐν Ἀθήναις 1973, 88 σ.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ, Γ., Μάρτυρες τῆς κατοχῆς (Ὁδηγητικὴ μορφή 7), Ἀθήνα, ἐκδ. «Τῆνος», ἄ.ἔ., 125 σ.

ΔΑΥΤ·Δ Ἱερομονάχου, Ὁ Γέρων Εὐλόγιος τοῦ φανερωμένου (1840 - 1948), Θεσσαλονίκη, ἐκδ. «Τὸ Περιβόλι τῆς Παναγίας», 1984, 27 σ.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ, Βασιλείου Χ., Ὁ Ἅγιος Σάββας ὁ Νέος ὁ ἐν Καλύμνῳ, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Ἀγίων Πάντων Καλύμνου, 1979², 201 σ.

ΑΜΑΛΙΑ ΦΑΡΑΖΟΥΛΗ 1884 - 1954· Μία ἁγία

Μορφή, Πάτρα, έκδ. χριστιανικής στέγης Πατρών, 1984, 63 σ.

ΜΩΥΣΕΩΣ Μοναχού Σιμωνοπετρίτου, Ἱερώνυμος Σιμωνοπετρίτης Ὁ Γέρον τῆς Ἀναλήψεως (1871-1957), Ἅγιος Ὅρος, έκδ. Ἱ. Μονῆς Σίμωνος Πέτρας, 1982, 377 σ.

ΙΩΣΗΦ Μοναχού, Γέρον Ἰωσήφ ὁ Ἑσυχαστής. Ἀγώνες, ἐμπειρίες, διδασκαλίες († 1959), Ἅγιον Ὅρος 1984, 191 σ.

ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ, Γ. Κ. - ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ, Ι. Σ., Ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ὁσίου Πατρὸς Γεωργίου Καρσλίδη, Δράμα 1982, 126 σ.

ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ, Γ. Κ., Θαύματα καὶ προφητείες τοῦ Ὁσίου Πατρὸς Γεωργίου Καρσλίδη τ. Β'. Δράμα, 1983, 177 σ.

Ὁ βίος καὶ τὰ ποιήματα τοῦ Ὁσίου ΙΩΑΝΝΟΥ τοῦ Χοζεβίτου 1913-1960· Ρουμάνου Ἑσυχαστοῦ στὴν κοιλιάδα τοῦ Ἰορδάνου, έκδ. Μοναχού Ἰωαννικίου, μτφρ. ἀπὸ τὰ ρουμανικά καὶ ἐπιμέλεια ἀδελφῶν Ἱ. Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου Ἁγίου Ὅρους, Θεσσαλονίκη, έκδ. «Ὁρθόδοξος Κυψέλη», 1968, 220 σ.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΣΓΟΥΡΟΠΟΥΛΟΣ· Ὁ ἀφανὴς Πρεσβύτερος, ἐπιμέλεια Ἐπιφανίου Ι. Θεοδοροπούλου, Ἐν Ἀθήναις 1961, 156 σ.

Ὁ Γέροντας Ἀρχιμανδρίτης ΑΝΘΙΜΟΣ ΒΑΓΙΑΝΟΣ (1869-1960) έκδ. Ἱ. Μονῆς Παναγίας Βοηθείας ἐν Χίω, τ. Α', Ἀθήναι 1970², 228 σ., τ. Β', Ἀθήναι 1982, 189 σ.

ΘΕΟΚΛΗΤΟΥ Διονυσιάτου Μοναχού, Ὁ Ἅγιος Ἀνθιμος τῆς Χίου ὁ Θαυματουργός (Βίος - θαύματα - διδασχές) 1869-1960, έκδ. Ἱ. Μονῆς Παναγίας Βοηθείας Χίου, 1987, 282 σ.

ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, Βαρβάρας, Ἀνθιμος Βαγιάνος· «Ὁ Γέροντας τῆς Βοηθείας» (1869-1960), Ἐφημέριος, 36 (1987) 40-42.

ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΥ, Χαράλαμπος Ἀρχιμανδρίτου, Ἐνας σύγχρονος Ἅγιος π. Ἰάκωβος Βαλοδήμος, Ἀθήναι, έκδ. «Ὁρθόδοξος Τύπος», 1971³, 69 σ.

ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΥ, Χαράλαμπος Ἀρχιμανδρίτου, Βενέδικτος Πετράκης, (Ὁ φλογερὸς Ἱεροκήρυξ), Ἀθήναι, έκδ. «Ὁρθόδοξος Τύπος», 1983, 117 σ.

ΚΥΡΙΑΛΟΥ Κωστοπούλου Ἀρχιμανδρίτου, Ἀρχιμανδρίτης Γερβάσιος Παρασκευόπουλος (Ὁ Βίος καὶ τὸ ποιμαντικόν του ἔργο), Ἀθήναι 1982, 117 σ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ, Τάκη Α., Γερβάσιος Παρασκευόπουλος. Ἀνάπτυπον ἐκ τοῦ Πανηγυρικοῦ Τόμου ἐπὶ τῇ 125ετηρίδι τῆς Ριζαρείου Σχολῆς, Ἐν Ἀθήναις 1969, 6 σ.

ΝΟΥΣΗ, Σωτηρίας Δ., Ὁ Γέρον Ἱερώνυμος τῆς Αἰγίνης (1883-1966). Βίος, πνευματικὰ ὑποθήκαι καὶ παραινήσεις αὐτοῦ, Ἀθήνα, έκδ. «Ἐπτάλοφος», 1986³, 381 σ.

ΚΑΤΣΙΜΠΡΑ, Συμεὼν Γ., Ἱερομόναχος Ἀθανάσιος Γαλέτας (1890-1966), έκδ. Πνευματικὸς Φάρος Ἰωαννίνων, ἄ.ἔ., 167 σ.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ, Σπυρίδωνος Π., Ἀθανάσιος Ἁγιολαυρίτης ὁ Πνευματικὸς, Ἰδρυτῆς τοῦ Ἱεροῦ Ἑσυχαστηρίου Ροδοπόλεως (Μπάλας) Ἀττικῆς, έκδ. «Σήμερον», (1986), 128 σ.

ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ Ἱερομόναχου, Οἱ ἀναμνήσεις μου ἀπὸ τὸν Παπα - Τύχωνα, Θεσσαλονίκη, έκδ. «Τὸ Περιβόλι τῆς Παναγίας», 1982, 44 σ.

ΠΑΥΛΟΥ, Νικηταρᾶ Ἀρχιμανδρίτου, Ὁ Γέροντας Ἀμφιλόγιος Μακρῆς. Μία σύγχρονη μορφὴ τῆς Πάτριου (1888-1970), έκδ. «Ἐπτάλοφος», 1984², 131 σ.

Ὁ Γέροντάς μας (ΑΜΦΙΛΟΧΙΟΣ ΜΑΚΡΗΣ, 1889-1970), Ρότσο - Κάλυμνος, έκδ. Ἱ. Μονῆς Παναγίας «Ἐλεούσας», 1986, 119 σ.

ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ, Τύμπα Γ. Πρωτοπρεσβυτέρου, Ὁ Μητροπολίτης Τρίκκης καὶ Σταγῶν Διονύσιος· μία λαμπρὰ ἐνδεκαετία (1959-1970), Ἀθήναι 1985, 173 σ.

ΑΓΓΕΛΟΥ Νησιώτου Κατηχητοῦ, Ἀγὼν ἀνακαινίσεως· Πενήντα ἔτη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας, Ἀθήναι 1971, 145 σ.

ΤΙΤΟΥ Ματθαϊάκη Μητροπολίτου πρ. Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου, Ἄγγελος Κ. Νησιώτης· Μεγάλῃ ἐκκλησιαστικῇ μορφῇ 1890-1970, Ἀθήναι 1972, 212 σ.

ΘΕΟΚΛΗΤΟΥ Διονυσιάτου Μοναχού, Ἱερομόναχος Ἀθανάσιος Ἰδριτῆς 1885-1973, Θεσσαλονίκη, έκδ. «Τὸ Περιβόλι τῆς Παναγίας», 1986, 201 σ.

ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ Ἀγιορείτου Μοναχού, Ἀββακοῦμ ὁ ἀνυπόδητος, 1894-1978, Ἅγιον Ὅρος - Ἀθήναι, 1985, 74 σ.

The Blessed elder PHILOTHEOS ZERVAKOS (1884-1980), Thessaloniki, «Orthodox Kypseli» publ., 1987, 264 σ.

ΘΕΟΚΛΗΤΟΥ Διονυσιάτου Μοναχού, Ὁ Γέροντάς μου, Ἡγούμενος Γαβριὴλ Διονυσιάτης 1886-1983, Ἀθήναι, έκδ. «Ἀστήρ», 1987, 301 σ.

ΙΕΡΟΘΕΟΥ Βλάχου Ἀρχιμανδρίτου, Μαρτυρία ζωῆς. Ὁ Μητροπολίτης Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας Καλλίνικος, Μεσολόγγι, έκδ. Ἱ. Μητροπόλεως Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας, 1985, 286 σ.

ΣΤΡΑΒΟΛΕΜΟΥ, Διονυσίου Χ., Ὁ Ἀργολίδος Χρυσόστομος Β' (Δεληγιαννόπουλος). Βίος καὶ προσφορές του, Θεσσαλονίκη, έκδ. χριστιανικῆς ἀδελφότητος Ἀργους ἢ «Ἁγία Μαρίνα», 1985, 591 σ.

Ἀρχιμανδρίτης ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΒΕΛΕΝΤΖΑΣ 1900-1986, Ἀθήνα, έκδ. Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἡλείας, 1987, 63 σ.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΔΗ
Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τὴν σελ. 55 τοῦ προηγούμενου τεύχους)

Ἦδη ὅμως καὶ σ' αὐτὲς τὶς Μονὲς τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἔχει νομιμοποιηθῆ ἡ παράλειψις ὅλων τῶν ὑπολοίπων στίχων τῶν ὠδῶν, στοὺς ὁποίους δὲν παρεμβάλλονται τροπάρια (εἶναι συνολικὰ περὶ τοὺς πενήντα). Ἡ Ἁγιορειτικὴ ἔκδοσις τῆς στιχολογίας τῆς συνοδίας τοῦ παπα - Σάββα, πού συνήθως χρησιμοποιεῖται στὸ Ἅγιον Ὄρος, περιλαμβάνει μόνο δέκα στίχους ἀπὸ κάθε ὠδή, τοὺς πρώτους καὶ τοὺς τελευταίους. Σὲ ἀρκετὰ ἐξ ἄλλου Ἁγιορειτικὰ Μοναστήρια γίνονται στὴν πράξι ποικίλες διευθετήσεις. Ἡ δὲν γίνεται τὸ παραδοσιακὸ κανονάρχημα ἢ στιχολογοῦνται μὲ τοὺς στίχους τῶν βιβλικῶν ὠδῶν μόνο ἢ α', γ' καὶ θ' ὠδή καὶ οἱ ἄλλες διαβάζονται ἢ διαβάζονται χωριστὰ οἱ ὠδὲς καὶ χωριστὰ οἱ κανόνες (ὅπως περίπου γίνεται στὶς ἐνορίες μὲ τὰ τριῶδια κατὰ τὴ Μεγάλη Τεσσαρακοστὴ) ἢ διαβάζονται πρῶτα οἱ κανόνες τῆς Παρακλητικῆς ὅλων τῶν ὠδῶν μαζί καὶ ὕστερα τοῦ Μηναιου. Δὲν παραλείπονται ὅμως κατ' ἀρχὴν οὔτε οἱ βιβλικὲς ὠδὲς οὔτε οἱ προβλεπόμενοι κάθε φορὰ ἀπὸ τὸ Τυπικὸ κανόνες.

Δὲν εἶναι, νομίζω, ἀνάγκη νὰ ἐξηγήσουμε γιὰ σὲ ὠρισμένες Μονὲς —ἀκόμα καὶ τοῦ τόσο συντηρητικοῦ καὶ ἀκριβοῦς στὴν πράξι Ἁγίου Ὁρους— ἐπεκράτησε αὐτὴ ἡ ἀναμφισβήτητα ὄχι ἀκριβῆς τάξις. Ὅταν κάτι γίνεται ὑπερβολικὰ μεγάλο, ὅπως εἶδαμε καὶ στὴ νεκρώσιμο ἀκολουθία, ὅσο λαμπρὸ καὶ θαυμαστὸ καὶ ἂν εἶναι, γίνεται δύσχρηστο καὶ προβληματικὸ. Οἱ λύσεις δὲ πού ἀναγκαστικὰ δίδονται εἶναι κατὰ κανόνα καταστρεπτικὲς γιὰ τὴν ὀρθὴ λειτουργικὴν πράξι, ὅπως πάλι εἶδαμε στὴ νεκρώσιμο ἀκολουθία, δημιουργοῦν ὅμως μιὰ πιὸ θιώσιμη, ἔστω καὶ ἐλαττωματικὴ, μορφή. Αὐτὰ ἀναφορικὰ μὲ τὴν πράξι τῶν Μονῶν.

Τί γίνεται τώρα στὶς ἐνορίες μετὰ τὴ μεταφορὰ σ' αὐτὲς τῆς δεοντολογίας τοῦ μοναχικοῦ Τυπικοῦ; Μπορεῖ νὰ τὸ φαντασθῆ κανεὶς, ἔστω καὶ ἂν δὲν τὸ γνωρίζη, ἀφοῦ ὅλη ἡ ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου διαρκεῖ ὅσο περίπου καὶ ἡ στιχολογία τῶν ὠδῶν καὶ τῶν κανόνων στὰ μοναστήρια. Τὸ πρῶτο πού σήκωσε τὸ θῆρος τῆς προσαρμογῆς ἦταν τὸ ἀρχικὸ καὶ κύριο στοιχεῖο, οἱ βιβλικὲς ὠδὲς, πού ὑπέστησαν πλήρη σχεδὸν περικοπή. Λέμε σχεδόν, γιὰτὶ παραλείπονται ὀκτῶ καὶ μισὴ ὠδὲς καὶ ψάλλεται μόνο ἡ μισὴ ἐνάτη, δηλαδὴ ἡ ὠδή τῆς Θεοτόκου («Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου...»). Αὐτὸ ἔχει τὸ παράλληλό του στὴν παράλειψι τῶν στίχων τῶν ψαλμῶν τοῦ λυχνικοῦ καὶ τῶν αἰνῶν. Ἐκεῖ τουλάχιστον διατηρήθηκαν οἱ δύο πρῶτοι στίχοι καὶ οἱ τε-

λευταῖοι, ἀνάλογα μὲ τὸν ἀριθμὸ τῶν τροπαρίων. Κάτι εἶναι καὶ αὐτό. Ἀπὸ τὴ στιχολογία τῶν ὠδῶν δὲν ἔμεινε οὔτε ἴχνος. Τὰ «Δόξα σοι, ὁ Θεός...», «Ἐπεραγία Θεοτόκε...», «Ἁγίε τοῦ Θεοῦ...» κ.τ.δ., πού προβάλλονται τῶν τροπαρίων τῶν κανόνων, δὲν εἶναι στίχοι. Αὐτὸ θὰ τὸ ἴδουμε στὴν ἀπάντησι σὲ ἄλλη ἐρώτησι, πού ἀναφέρεται στὸ θέμα αὐτό. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιδοκιμάσῃ κανεὶς αὐτὸ πού συνέβη. Οἱ ἱεροὶ ὑμνογράφοι, πού συνέθεταν τοὺς κανόνες, δὲν διανοήθηκαν ποτὲ ὅτι θὰ ἦταν δυνατόν οἱ ὕμνοι τοὺς νὰ ψαλοῦν ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὶς ὠδὲς, πολὺ περισσότερο νὰ τὶς ὑποκαταστήσουν. Γιὰτὶ αὐτὸ συνέβη στὴν πραγματικότητα. Τὸ βιβλικὸ στοιχεῖο ἦταν καὶ θεωρητικὰ εἶναι ἡ σπονδυλικὴ στήλη τῆς ἀκολουθίας. Τὸ τροπάριο ἢ ἀναγκαῖα διακόσμησις. Ὅταν ἔλειψε τὸ οὐσιῶδες βιβλικὸ στοιχεῖο τῶν ὠδῶν καὶ ἔμειναν οἱ κανόνες, ἔλειψε ἡ ἀπαραίτητη ἰσορροπία καὶ ἡ ἀρμονία ἀγιογραφικοῦ καὶ ὑμνολογικοῦ στοιχείου καὶ καταστράφηκε αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ σκελετός, πάνω στὸν ὁποῖο ἦταν οἰκοδομημένη ἡ ἀκολουθία. Ἐμείναν οἱ κανόνες τοῦ ὄρθρου ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τὶς βιβλικὲς ὠδὲς, ὅπως στὶς παρακλησεις, στὸν ἀκάθιστο, στὸ μεσονυκτικὸ κ.λπ.

Στὴ θεωρία τὸ ἰσχύον Τυπικὸ στέκεται ἐκεῖ, στὴν ψαλμωδία δηλαδὴ ὅλων τῶν κανόνων. Στὴν πράξι ὅμως ἦταν ἐπόμενο, μετὰ τὴν κατάρρευσι τοῦ συνεκτικοῦ πλαισίου τῶν βιβλικῶν ὠδῶν, νὰ ἐπακολουθήσουν οἱ φθορὲς, πού καθημερινὰ διαπιστώνουμε. Ἀνάλογα μὲ τὸν διαθέσιμο χρόνον καὶ τὸν βαθμὸ τῆς συντηρητικότητος τῶν ἱερέων ἢ τῶν ψαλτῶν, οἱ κανόνες ψάλλονται ἢ διαβάζονται, ἐν μέρει ἢ ἐν ὅλῳ ἢ καὶ τελείως παραλείπονται. Οὐσιαστικὰ ἔμεινε νὰ ψάλλονται μόνον ὁ κανὼν τοῦ Πάσχα καὶ τὰ τριῶδια καὶ οἱ κανόνες τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος. Στὶς ἄλλες δεσποτικὲς καὶ τὶς θεομητορικὲς ἑορτὲς συνήθως ψάλλονται μόνον οἱ καταβάσεις καὶ ἡ θ' ὠδή. Γιὰ τὶς ἄλλες ὠδὲς βρέθηκε ἡ ἐνδιάμεση λύσις τῆς ἀναγνώσεως, πού περισώζει κατὰ κάποιον τρόπο τὸν τύπο καὶ προσφέρει ἔστω τὸ νόημα τῶν τροπαρίων. Νόημα ὅμως καὶ μουσικὴ εἶναι ἀλληλένδετα. Μὲ τὴν ἀνάγνωσι δὲν εἶναι ὑπερβολὴ νὰ εἴπομε ὅτι ζημιώνεται οὐσιαστικὰ ἡ ἀκολουθία. Οἱ κανόνες τῶν μεγάλων ἰδίως ἑορτῶν, ἔργα μεγάλων ὑμνογράφων καὶ πατέρων, εἶναι ἀληθινὰ θαυμάσια ποιητικὰ καὶ θεολογικὰ κείμενα, ἐπενδεδυμένα μὲ ἐξ ἴσου θαυμάσια μουσικὴ. Ἡ παράλειψις τοὺς ἢ ἀκόμα καὶ ἡ ἀνάγνωσις τοὺς στερεῖ τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ ἀπὸ μιὰ σημαντικὴ ἱερὴ αἰσθητικὴ ἀπόλαυσι, φυσικὰ καὶ ἀπὸ τὴ συνδεδεμένη μ' αὐτὴ διδασκαλία.

(Συνεχίζεται)

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

‘Απ’ τὴν ἀράχνη στὸ κενό...

«ΣΕ ΛΙΓΟ καιρὸ ἔτσι κι ἄλλιῶς θὰ πεθάνω. Πάσχω ἀπὸ ἀνίατη ἀρρώστια. Δὲν θέλω νὰ κλάψετε γιὰ μένα, οὔτε νὰ με λυπηθεῖτε. Τελευταία μου παράκληση νὰ με θάψετε στὸ νεκροταφεῖο τοῦ Βύρωνω».

Αὐτὰ ἔγραψε μέσα στὴν ἀπόγνωσή του ὁ 33χρο-νος γιαιρὸς παθολόγος Χ. Σ. πὸν κάποιο πρωινὸ ἔ-πεσε ἀπὸ τὸν πέμπτον ὄροφο γνωστοῦ ξενοδοχείου τῶν Ἀθηνῶν. Τὸ προηγούμενο βράδυ «ἐκλεισε» τὸ δωμάτιο καὶ «κλείστηκε» μέσα του καὶ μέσα στὸν ἑαυτὸ του. Ἀξίζει οὖν σκιὲς νὰ γλιστρήσουμε στὸν τραγικὸ χῶρο του...

Δέσμιος τοῦ «τελευταίου ἐκβάσιος» πὸν ἐπιστη-μονικὰ ἀντιμετώπιζε, ἔνιωσε τὴν ἀπόγνωση —τερά-σια ἀπειλητικὴ ἀράχνη— νὰ τὸν ἀγκαλιάζει... Τίς φριχτὲς στιγμὲς του «γέμισε» μὲ τό... κενό!

—Ἄραγε, ἄραγε ἦταν ἡ μόνη ἀλύση; Γιατί, ἀντὶ νὰ κοιτάει ἀδιάφορα τὸν ψυχρὸ τοῖχο τοῦ δωμα-τίου, δὲν ἀνάπαινε τὸ κουρασμένο βλέμμα του ἀρκε-τὰ πιὸ κοιτᾷ; Μέσα του. Στὴν καρδιά του. Στὸ θρό-νο τοῦ Θεοῦ... Τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ χορηγοῦ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἐλπίδας...

«Ἐκκλησία καὶ Κοινωνία».

ΤΗΝ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 5.2.87 πραγματοποιήθηκε στὴν Ἑνωσὴ Ἀνταποκριτῶν Ἐένου Τύπου ἡ παρου-σίαση τοῦ βιβλίου «Ἐκκλησία καὶ Κοινωνία» τοῦ δια-κεκριμένου δημοσιογράφου Σπύρου Ἀλεξίου. Τὸ πα-ρουσίασαν γλαφυρὰ ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ἀνδρούσης κ. Ἀναστάσιος κι ὁ δημοσιογράφος κ. Στέφανος Κρα-νιώτης, ἀρχιουσιάτικης τοῦ «Ἐθνους» (τῆς α’ πε-ριόδου). Ἀμφότεροι κάλυψαν πλούσια τὸ θέμα. Ὁ Θεοφ. Ἀνδρούσης ἀναφέρθηκε στὴ θεολογικὴ σημα-σία τοῦ ἔργου, καθὼς καὶ στὸ μήνυμα καὶ στὴν ἀναγ-καίτητα τῆς ἐκκλησιαστικῆς δημοσιογραφίας καὶ φυ-σικὰ στὴν ἐκλεκτὴ παρουσία τοῦ κ. Σ. Ἀλεξίου στὸν τομέα πὸν οὐσιαστικὰ δημιούργησε. Ὁ κ. Κρανιώ-της ἀναφέρθηκε στὴ θανάτωση συνεργασία τους ἀπ’ τὴ στιγμὴ πὸν ὁ κ. Ἀλεξίου πῆρε τὸ βάπτισμα τῆς υπογραφικῆς μελάνης.

Τὸ βιβλίο πὸν κωλοφορεῖ ἀπ’ τίς ἐκδόσεις «Πι-τσιλὸς» εἶναι μιὰ ἐπιλογή ἀπὸ δημοσιογραφικὰ κεί-

μενα τοῦ κ. Ἀλεξίου πὸν καλύπτουν τὴν περίοδο 1980 - 86. Πρόκειται γιὰ «μιὰ σειρά σκέψεις καὶ γεγονότα —ὅπως σημειώνει ὁ σ.— πὸν ξεκινᾶνε ἀπὸ τὴν παρουσία τῆς Ἐκκλησίας στὴ ζωὴ τοῦ τόπου μας. Αὐτὰ περίπου εἶναι τὰ περιεχόμενα τοῦ βιβλίου πὸν ἔχουν κι ἕναν ἄλλο ἐροθισμό. Τὸ συνδυασμὸ ἀδιῶν τῶν γεγονότων μὲ τίς σχετικὲς κοινωνικὲς θέσεις καὶ ἀντιδράσεις...». Στὰ κείμενα ἐδράζεται μιὰ ἀλήθεια πὸν εἶναι ὀλοφάνερη. Πὼς ἡ ἐκκλησία δὲν ἔχασε καὶ δὲν χάνει μέσα στὸν χρόνο. Οὔτε ἀναποδιές, δύσκο-λες καταστάσεις καὶ «πόλεμοι» τὴν κλονίζουν. Ἀντί-θετα ἐνισχύεται καὶ θριαμβεύει...».

Ὅλα τους ἀποπνέουν τὸ διακριτικὸ ἄρωμα τῆς ὀρθόδοξης πραγματικότητας.

Ἡ Ἑλλάδα στὸ σφυρί...

ΜΕ ΤΗ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ πὸν ἀπασχολεῖ τὸν ἀγ-γλικὸ Τύπο ἡ κλοπὴ τῶν ἀνεκτίμητων βυζαντινῶν εἰ-κόνων ἀπὸ τίς ἐκκλησίες καὶ τὰ ξωκκλήσια τῆς Ἑλ-λάδος κοντεύει νὰ μὴν εἶναι πιά εἶδηση, διὸ βρέθη-καν πάλι τέσσερις κλεμμένες εἰκόνες στὸ μεγάλο λον-δρέζικο οἶκο δημοπρασιῶν «Σόθμπω’ς». Μόνο πὸν αὐτὴ τὴ φορὰ ἀσχολεῖται πρωτοσέλιδα ἡ «Σάνταϊη Τέ-λεγραφο» ἐπειδὴ ὁ διευθυντὴς τοῦ Σόθμπω’ς πὸν ἀ-ναγνώρισε τίς εἰκόνες, ἔλαβε ἀπειλητικὰ τηλεφωνή-ματα τοῦ τύπου: «Θὰ τὸ πληρώσεις μὲ τὴ ζωὴ σου». Ἡ ἀπειλὴ σιρέφεται κατὰ τοῦ Σόθμπω’ς πὸν ἀρνή-θηκε νὰ ἐπιστρέψει τίς εἰκόνες, ἐνῶ γιὰ τὴ διερεύ-νηση τῆς ὄλης ὑποθέσεως ἐκλήθη πλέον ἡ Σκότλαντ Γβάρντ. Τὴν εἶδηση διαβάσαμε σ’ ἔγκριτη ἐφημερί-δα τῶν Ἀθηνῶν.

Πονέσαμε. Καὶ προβληματιστήκαμε. Ἄραγε τό-ρα, ἐποχὴ πὸν ἀπ’ ὅλους τοὺς χώρους καταβάλλον-ται ὑπεράνθρωπες ὁμολογουμένως προσπάθειες γιὰ τὸν ἐπαναπατρισμὸ τῶν «Ἑλγινείων», πὼς εἶναι δυ-νατὸ νὰ ὑπάρχουν ὄντα —ἀνθρώπινα;— πὸν ἐξαρ-τοῦν ἀπὸ κάποια ἑκατομμύρια τὴν ἀνετη διαβίωση τῶν ἀπογόνων τους καὶ τῆς... ἐβδόμης γενεᾶς; Γιατί ἄραγε νὰ ὑπάρχουν «ἀνθρώπινα» πὸν πάνω σὲ πάγκο πλειστηριασμοῦ —τί κι ἂν δὲν εἶναι ξύλινος, τί κι ἂν δὲ βρίζεται στὴν Ἀθηνᾶς— βγάζουν σὸ σφυρί, ὄχι ἀτζέντες καὶ «τρομποσόνο», ἀλλὰ τὸν ἴδιο τὸ μυε-λὸ τῶν ὀστέων τοῦ ἔθνους; Ὡς πότε θὰ βγαίνει σὸ σφυρί ἡ Παράδοση τῆς Ὀρθόδοξης πατρίδας μας;

✠ Ειδήσεις που ενδιαφέρουν τους Έφημερίους ✠

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΝΟΜΗ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

σε ασφαλισμένους Ίερείς, απαιτούνται τα επόμενα δικαιολογητικά, σύμφωνα με σχετική έντυπη ανακοίνωση του TAKE:

1) Αίτηση του ασφαλισμένου έφημερίου περι συνταξιοδοτήσεώς του, με χαρτόσημο και κληρικόσημο, που να αναγράφονται σ' αυτήν ή μόνιμη και άκριβθής διύθυνση του ενδιαφερομένου και τα στοιχεία τής ταυτότητάς του.

2) Ήπίσημο αντίγραφο γνωματεύσεως Πρωτοβάθμιας Ύπηρεσιακής Ύγειονομικής Ήπιτροπής του Ν. 1811)1951, με την όποια θα θεβαιώνεται ότι λόγω παθήσεων κατέστη άνίκανος για την περαιτέρω άσκηση τών έφημεριακών του καθηκόντων.

3) Ήπολυτήριο γράμμα του οικείου Ήεράρχη σε πρωτότυπο ή έπίσημο αντίγραφο.

4) Πιστοποιητικό του οικείου Δημάρχου ή Προέδρου τής Κοινότητάς, περι τής έγγραφής του αίτουτος στα μητρώα άρρένων, του έτους γεννήσεώς του καθώς και τής οικογενειακής του καταστάσεως.

5) Φύλλο διακοπής μισθοδοσίας, που θα έκδοθει από το οικείο Δημόσιο Ταμείο και θα έμφαίνει αναλυτικά τις άποδοχές του τελευταίου μήνα.

6) Πιστοποιητικό του οικείου Μητροπολίτη περι τών ύπηρεσιακών μεταβολών, με χαρτόσημο και κληρικόσημο, που να έμφαίνει το χρόνο χειροτονίας σε διάκονο και πρεσβύτερο, άρχικό διορισμό και τυχόν μεταθέσεις σε άλλες ένορίες, κατά χρονολογική σειρά και διάρκεια χρόνου παραμονής σε κάθε ένορία (άπό..... έως.....), μέχρι τής ήμέρας έξόδου του από την ύπηρεσία, την ήμερομηνία κοινοποιήσεως του άπολυτηρίου έγγράφου, τή μισθολογική κατηγορία στην όποια άνήκει μετά του χρόνου κατατάξεως σ' αυτήν ή το βαθμό στον όποιο διαβαθμίσθηκε από 1.7.1968 κατόπιν του ΑΝ 469)68, το χρόνο χορηγήσεως τών έπιδομάτων πολυετίας, Βορείου Έλλάδος και πενταετιών και τις τυχόν ποινές άργίας (μετά στερήσεως ή μη τών άποδοχών του) που του έπεβλήθηκαν.

7) Βεβαιώση Έκκλησιαστικού Συμβουλίου Ήεροϋ Ναου, εις τον όποιο έφημέρευε ό ενδιαφερόμενος, που να έμφαίνει την καταβολή σ' αυτόν ή μη δώρου έορτών Χριστουγέννων και Πάσχα, από το έτος 1958 μέχρι και το 1962, καθώς και τα καταβληθέντα κατά περίπτωση ποσά.

Του κ. Εϋαγγέλου Π. Λέκκου

8) Δελτίο φορολογικής ένημερότητας τών χρεών του προς το Δημόσιο, που θα έκδοθει από το οικείο Δημόσιο Ταμείο, άπαραίτητο για την καταβολή του άπονεμηθησόμενου έφάπαξ βοηθήματος του Ταμείου Άρωγής TAKE.

9) Για τους τυχόν συνταξιοδοτούμενους και από το Δημόσιο, βεβαιώση για το ποσό τής μηνιαίας σύνταξης που καταβάλλεται από το Δημόσιο, ή το άπόκομμα τής σχετικής έπιταγής.

10) Τα βιβλιάρια νοσηλείας του αίτουτος και τών μελών τής οικογενείας του, έκδόσεως TAKE.

11) Έντυπη ύπεύθυνη δήλωση του Ν. 105) 69 ότι δέν διετέλεσε ασφαλισμένος άλλου Ταμείου (ΙΚΑ, ΤΕΒΕ, κ.λπ.), κατά τις διατάξεις του Ν.Δ. 4202)64.

ΣΤΕΓΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΠΟΡΩΝ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ

θεμελιώθηκε την Κυριακή 31 Ήανουαρίου, με την τέλεση άγιασμού, στο οικόπεδο έπί τών όδων Άχαίας και Καλαθρίας τών Άμπελοκήπων. Το κτίριο που θεμελιώθηκε άποτελεί δραστηριότητα του Συλλόγου προστασίας θηλέων «Όσία Μαρία ή Αιγυπτία» που έχει έδρα τον Ι. Ναό Άγίου Δημητρίου Άμπελοκήπων Άθηνών. Πρόεδρος του Συλλόγου είναι ό π. Διονύσιος Κυριακός και Γεν. Γραμματέας ό κ. Γεώργιος Μαλλιαρός.

«ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΖΩΗ»

είναι ό τίτλος δισέλιδου μηνιαίου δελτίου που με εύλογία του Σεβ. Μητροπολίτου Κασσανδρείας κ. Συνεσιου άρχισε να έκιδει ό δραστήριος ιεροκήρυξ άρχιμ. π. Γερβάσιος Ραπτόπουλος στον Πολύγυρο Χαλκιδικής. Σκοπός του δελτίου: να βρεθεί κοντά «στούς ανθρώπους που μοχθούν στο χωράφι, στην οικοδομή, στον έλαιώνα, στο άμπέλι, στα μεταλλεία», άφου «ή Έκκλησία είναι φύσει κοντά τους, γιατί ό Κύριος και ίδρυτής της ήταν άνθρωπος του μόχθου» ήταν ξυλουργός». Ή στήλη μας εύχεται στην «Έργατική ζωή» έπιτυχή πορεία και μακροήμερευση.

Η ΕΝΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΓ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

άρχισε πρόσφατα την έκδοση τετρασέλιδου ένημερωτικού δελτίου «που φιλοδοξει να μπει σιγά - σιγά και προοδευτικά σ' όλα τα σπίτια τής Ένορίας, για μιá έπικοινωνία και έπαφή με τα μέλη της». Ύπεύθυνος του δελτίου είναι ό πολίος πρωτοπρεσβύτερος π. Έμμανουήλ Κεντρωτάς.